

Wymagania na oceny „Zrozumieć przeszłość” do historii dla klasy 4 liceum ogólnokształcącego i technikum – zakres rozszerzony

Uwzględnia zapisy uszczuplonej podstawy programowej z 2024 r.

Tytuł rozdziału/lekcji	Zagadnienia	Wymagania na poszczególne oceny				
		Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:
I. II wojna światowa						
Napaść III Rzeszy i ZSRS na Polskę	• Plany wojenne Rzeczypospolitej • Armia polska • Niemieckie plany wojny błyskawicznej • Wybuch wojny • Bitwa graniczna i utrata linii wielkich rzek • Bitwa nad Bzurą • Postawa aliantów • Atak wojsk sowieckich • Ewakuacja władz • Walki z Armią Czerwoną • Zakończenie walki i bilans września	– stosuje pojęcia: <i>plan operacyjny</i>, „<i>Zachód</i>”, <i>wojna błyskawiczna</i> (<i>Blitzkrieg</i>), <i>bitwa graniczna</i> – lokalizuje w czasie: atak III Rzeszy na Polskę (1 IX 1939), bitwę graniczną (1–3 IX 1939), agresję ZSRS na Polskę (17 IX 1939) – lokalizuje w czasie i przestrzeni: obronę Westerplatte (1–7 IX 1939), obronę Wizny (8–10 IX 1939), bitwy nad Bzurą (9–22 IX 1939) oraz pod Kockiem (2–6 X 1939) – identyfikuje postacie: Henryka Sucharskiego, Winstona Churchilla, Edwarda Rydza-Śmigłego, Ignacego Mościckiego – wyjaśnia, na czym polegała wojna błyskawiczna	– stosuje pojęcia: <i>dziwna wojna</i> (<i>wojna siedząca</i>), <i>dywersja</i>, <i>V kolumna</i> – lokalizuje w czasie: bitwy pod Mokrą (1 IX 1939), wypowiedzenie wojny Niemcom przez Wielką Brytanię i Francję (3 IX 1939), ewakuację władz polskich do Rumunii (17/18 IX 1939) – lokalizuje w czasie i przestrzeni: miejsca głównych walk podczas bitwy granicznej, obronę Warszawy (8–28 IX 1939) – lokalizuje w przestrzeni główne kierunki natarcia wojsk niemieckich na Polskę – identyfikuje postać Władysława Raginisa, Stefana Starzyńskiego, Franciszka Kleeberga – określa, jakie wspólne cele łączyły Niemcy i ZSRR w 1939 r.	– stosuje pojęcia: <i>Fall Weiss</i>, <i>provokacja gliwicka</i>, <i>przedmoście rumuńskie</i> – lokalizuje w czasie: prowokację gliwicką (31 VIII 1939), szarżę pod Krojantami (1 IX 1939), tajną konferencję w Abbeville (12 IX 1939), decyzję władz polskich o opuszczeniu Warszawy (6/7 IX 1939) – lokalizuje w czasie i przestrzeni: bitwę pod Tomaszowem Mazowieckim (4–7 IX 1939), obronę Lwowa (12–22 IX 1939), kapitulację Helu (2 X 1939), – identyfikuje postacie: Franciszka Dąbrowskiego, Heinza Guderiana, Juliusza Rómmła, Tadeusza Kutrzeby, Neville’a Chamberlaina, Józefa Unruga, – charakteryzuje polski plan wojny z Niemcami	– lokalizuje w czasie: „krwawą niedzielę” w Bydgoszczy (3 IX 1939), bitwę pod Szackiem (28–29 IX 1939) – identyfikuje postacie: Waleriana Czumy, Wacława Grzybowskiego, Wilhelma Orlika-Rückemanna, Tadeusza Piłskora, Czesława Langnera, Reinharda Heydricha, – omawia główne założenia koncepcji przedmościa rumuńskiego – przedstawia sytuację międzynarodową Polski przed wybuchem wojny – wyjaśnia, jakie znaczenie dla dalszej walki miała utrata linii wielkich rzek przez wojska polskie	– ocenia postawę polskich żołnierzy w walce z siłami III Rzeszy – ocenia postawę Wielkiej Brytanii i Francji wobec wojny obronnej Polski – ocenia postawę Naczelnego Dowództwa i polskich władz w czasie wojny obronnej, – ocenia postawę naczelnego dowództwa i polskich władz w czasie wojny obronnej, – ocenia kampanię wrześniową

		– przedstawia wydarzenia, które rozpoczęły II wojnę światową – wymienia kluczowe bitwy wojny obronnej Polski i wyjaśnia ich znaczenie dla kampanii wrześniowej, – wyjaśnia, jakie znaczenie dla przebiegu walk we wrześniu 1939 r. miała obrona Warszawy – przedstawia bilans wojny obronnej Polski	– przedstawia stan organizacji i uzbrojenia polskiej armii w przededniu II wojny światowej – wyjaśnia, jakie znaczenie dla społeczeństwa polskiego miała obrona Westerplatte – omawia przebieg tzw. bitwy granicznej – wyjaśnia przyczyny sukcesów wojsk niemieckich w walce z Polakami – omawia przebieg walk wojsk polskich z Armią Czerwoną – przedstawia postawę wojsk niemieckich i sowieckich wobec polskich jeńców i ludności cywilnej – omawia przyczyny klęski wojsk polskich w walkach we wrześniu 1939 r.	– omawia taktyczne założenia „Fall Weiss” – wyjaśnia, na czym polegał plan operacyjny „Zachód” – porównuje stosunek sił i uzbrojenia armii polskiej i niemieckiej – przedstawia działania dywersyjne przeprowadzone przez Niemców przed wybuchem wojny – omawia okoliczności, w jakich doszło do bitwy nad Bzurą – wyjaśnia, w jakich okolicznościach wojska polskie utraciły linię wielkich rzek – omawia politykę sojuszników Polski w czasie trwania wojny obronnej, – wyjaśnia, jakie wydarzenia zdecydowały o opuszczeniu kraju przez polskie władze, – wyjaśnia, jakich argumentów użył Stalin, aby uzasadnić wkroczenie swoich wojsk na terytorium Polski – charakteryzuje postawę naczelnego dowództwa i polskich władz w czasie wojny obronnej		
--	--	--	--	--	--	--

Ekspansja Hitlera i Stalina	• Polityka ZSRS w latach 1939–1941 • Zajęcie krajów nadbałtyckich • Atak Niemiec na kraje skandynawskie • Sytuacja w Europie Zachodniej • Agresja niemiecka na Francję • Bitwa o Anglię • Wojna na Bałkanach	– stosuje pojęcia: <i>kolaboracja, bitwa o Anglię</i> – lokalizuje w czasie: agresję III Rzeszy na Danię i Norwegię (9 IV 1940), atak III Rzeszy na Francję (10 V 1940), początek bitwy o Anglię (10 VII 1940) – identyfikuje postacie: Charles’a de Gaulle’a, Winstona Churchilla – omawia przyczyny i skutki ekspansji III Rzeszy na państwa skandynawskie – przedstawia przyczyny i skutki ofensywy niemieckiej w Europie Zachodniej – wyjaśnia, jakie znaczenie dla losów II wojny światowej miała bitwa o Anglię	– stosuje pojęcia: <i>dziwna wojna, wojna zimowa, Linia Maginota, Komitet Wolnej Francji, Państwo Francuskie (Państwo Vichy)</i> – lokalizuje w czasie: początek tzw. dziwnej wojny (3 IX 1939), wojnę zimową (30 XI 1939 – 12 III 1940), zajęcie krajów nadbałtyckich przez ZSRS (VII 1940), atak Włoch na Grecję (28 X 1940), atak Niemiec na Jugosławię i Grecję (6 IV 1941) – lokalizuje w przestrzeni kraje zajęte przez ZSRS i III Rzeszę w 1940 r. – identyfikuje postacie: Vidkuna Quislinga, Philippe’a Pétaina – przedstawia przebieg i skutki wojny zimowej – charakteryzuje przebieg ekspansji III Rzeszy na państwa skandynawskie – omawia przebieg niemieckiej agresji na Francję i jej skutki – przedstawia przebieg bitwy o Anglię	– stosuje pojęcia: <i>„Fall Gelb”, operacja „Seselöwe”, Niezależne Państwo Chorwackie, ustasze</i> – lokalizuje w czasie: kapitulację Belgii i Holandii (V 1940), podpisanie rozejmu Francji z Niemcami (22 VI 1940) – identyfikuje postacie: Ericha von Mansteina, Ante Pavelića – omawia cele polityki ZSRS po agresji na Polskę w 1939 r. – wyjaśnia, w jaki sposób doszło do zajęcia krajów nadbałtyckich przez ZSRS – wyjaśnia, jaką rolę w niemieckiej agresji na Norwegię odegrał Vidkun Quisling – przedstawia sytuację militarną Francji i Wielkiej Brytanii po rozpoczęciu II wojny światowej – omawia działania wojenne na Bałkanach	– stosuje pojęcia: <i>Linia Mannerheima, operacja „Dynamo”</i> – lokalizuje w czasie: wkroczenie Niemców do Paryża (VI 1940), przyłączenie się Włoch do wojny z Francją (10 VI 1940) – identyfikuje postacie: Hugh Dowdinga, Dušana Simovicia – wyjaśnia, jaką rolę odegrała działalność Komitetu Wolnej Francji – wymienia czynniki, które zadecydowały o klęsce wojsk francuskich w starciu z III Rzeszą – wyjaśnia, co dawało przewagę Wielkiej Brytanii w powietrznym starciu z Niemcami po kapitulacji Francji	– ocenia, jakie znaczenie miała porażka Niemiec w bitwie o Anglię – ocenia postawy narodów walczących z ekspansją niemiecką
------------------------------------	--	---	--	---	---	---

Atak III Rzeszy na ZSRS	• Geneza wojny niemiecko-sowieckiej • Wybuch wojny • Ofensywa na Moskwę • Oblężenie Leningradu • Bitwa pod Stalingradem	– lokalizuje w czasie: wybuch wojny niemiecko-sowieckiej (22 VI 1941) – lokalizuje w czasie i przestrzeni: bitwę pod Moskwą (XI–XII 1941), blokadę Leningradu (IX 1941–I 1944), bitwę pod Stalingradem (19 XI 1942–2 II 1943) – opisuje przyczyny ataku III Rzeszy na ZSRS – wskazuje przełomowe wydarzenia w przebiegu wojny sowiecko-niemieckiej	– stosuje pojęcia: <i>operacja „Barbarossa”, wielka wojna ojczyźniana</i> – lokalizuje w przestrzeni tereny ZSRS, które zostały zajęte przez armię niemiecką latem 1941 r. – identyfikuje postacie: Georgija Żukowa, Friedricha Paulusa – omawia strategiczne założenia operacji „Barbarossa” – przedstawia realizację planu „Barbarossa” – wyjaśnia, w jaki sposób Niemcy traktowali sowieckich jeńców – przedstawia znaczenie bitwy stalingradzkiej dla losów II wojny światowej	– identyfikuje postać Wasilija Czujkowa – porównuje siły niemieckie i sowieckie w przededniu wybuchu wojny – wyjaśnia, dlaczego nie powiódł się niemiecki plan wojny błyskawicznej w 1941 r. – przedstawia sytuację na froncie wschodnim w drugiej połowie 1941 r. – opisuje działania wojenne na froncie wschodnim w 1942 r. – omawia przyczyny klęski wojsk niemieckich w bitwie pod Moskwą – wyjaśnia, na czym polegała blokada Leningradu i w jaki sposób części mieszkańców miasta udało się ją przetrzymać – omawia przebieg bitwy stalingradzkiej	– stosuje pojęcia: <i>operacja „Fall Blau”, operacja „Uran”</i> – wyjaśnia, jaki wpływ na postawę żołnierzy sowieckich miały zbrodnie popełniane przez Wehrmacht – omawia strategiczne plany wojsk niemieckich w 1942 r.	– ocenia znaczenie wojny niemiecko-sowieckiej dla losów II wojny światowej
Wojna poza Europą	• Wojna w Afryce • Zakończenie walk w Afryce • Bitwa o Atlantyk • Daleki Wschód na początku wojny • Atak na Pearl Harbor	– stosuje pojęcie <i>taktyka wilczych stad</i> – lokalizuje w czasie: bitwę o Atlantyk (IX 1939–V 1945), japoński atak na Pearl Harbor (7 XII 1941) – lokalizuje w czasie i przestrzeni: bitwę o Midway (4 VI 1942), II bitwę	– stosuje pojęcie <i>Afrika Korps</i> – lokalizuje w czasie: zawarcie paktu trzech (IX 1940), kapitulację wojsk Osi w Afryce Północnej (13 V 1943) – lokalizuje w czasie i przestrzeni: bitwę na	– stosuje pojęcie <i>operacja „Torch”</i> – lokalizuje w czasie operację „Torch” (XI 1942) – lokalizuje w czasie i przestrzeni: zdobycie Tobruku przez Niemcy (V 1942), I bitwę pod El-Alamejn (VII 1942)	– lokalizuje w czasie: przejście kontroli nad Indochinami przez Japończyków (1940–1941), zajęcie przez Japończyków Holenderskich Indii Wschodnich (II–III 1942), bitwę o przełęcz Kasserine (II 1943)	– ocenia skutki zaangażowania się USA w działania wojenne

	• Ekspansja japońska • Koniec japońskich sukcesów	pod El-Alamejn (X–XI 1942) – identyfikuje postacie: Erwina Rommla, Franklina Delano Roosevelta – wyjaśnia znaczenie bitwy o Atlantyk dla losów II wojny światowej – wymienia przyczyny japońskiej ekspansji na Pacyfiku – przedstawia okoliczności ataku Japonii na USA	Morzu Koralowym (4–8 V 1942) – lokalizuje w przestrzeni kraje Afryki Północnej, w których prowadzono działania wojenne podczas II wojny światowej – identyfikuje postacie: Bernarda Montgomery’ego, Dwighta Eisenhowera – wyjaśnia, na czym polegała taktyka wilczych stad – przedstawia zmagania na Oceanie Atlantyckim pomiędzy flotą aliantów a niemiecką – opisuje przebieg walk w Afryce w latach 1940–1942 – omawia przebieg walk amerykańsko-japońskich na Pacyfiku w 1942 r.	– lokalizuje w przestrzeni rejony świata, w których pływały niemieckie U-Booty – identyfikuje postacie: Ericha Raedera, Karla Dönitza, Czang Kaj-szeka, Hirohito, Isoroku Yamamoto, Chestera Nimitza – wyjaśnia, z czego wynikała przewaga brytyjskiej marynarki wojennej nad włoską – przedstawia okoliczności włączenia się Niemiec w działania zbrojne w Afryce Północnej – omawia okoliczności zakończenia walk w Afryce Północnej – wymienia zmiany, jakie w sposobie walki i uzbrojeniu zastosowali alianci, walcząc z niemieckimi okrętami wojennymi	– identyfikuje postacie: Hajle Sellasjego, Hideki Tōjō – omawia plany ekspansji faszystowskich Włoch w Afryce Północnej i ich realizację – przedstawia japońską ekspansję w Azji Południowo-Wschodniej i jej konsekwencje	
Polityka okupacyjna III Rzeszy	• Polityka rasowa Hitlera • Nowy porządek na podbitych terenach • Europa Zachodnia i Skandynawia • Okupacja Europy Wschodniej • Kolaboracja we wschodniej Europie	– stosuje pojęcia: <i>kolaboracja</i>, <i>obóz koncentracyjny</i>, <i>Résistance</i> – lokalizuje w czasie: powstanie Związku Walki Zbrojnej (XI 1939), powstanie Armii Krajowej (1942)	– stosuje pojęcie <i>Generalny Plan Wschodni</i> – lokalizuje w czasie opracowanie Generalnego Planu Wschodniego (1942) – lokalizuje w przestrzeni państwa, w których doszło zarówno do kolaboracji z okupantem, jak i utworzenia ruchu oporu	– stosuje pojęcia: <i>Einsatzgruppen</i>, <i>czetnicy</i>, <i>ustasze</i> – lokalizuje w czasie założenie Niezależnego Państwa Chorwackiego (IV 1941) – identyfikuje postać Stepana Bandery – wyjaśnia, na czym w rzeczywistości polegał	– identyfikuje postacie: Andrija Melnyka, Bronisława Kamińskiego, Andrieja Własowa, Draży Mihailovića – porównuje postępowanie okupantów niemieckich wobec mieszkańców Europy Zachodniej i Środkowo-Wschodniej	– ocenia postawy społeczeństw i rządów europejskich wobec niemieckiego okupanta – ocenia skuteczność działań europejskiego ruchu oporu

	- Niemieckie nazi-stowskie obozy koncentracyjne - Ruch oporu w okupowanej Europie	– lokalizuje w przestrzeni kraje, w których było najwięcej obozów koncentracyjnych – identyfikuje postać Heinricha Himmlera – opisuje politykę okupacyjną III Rzeszy stosowaną w Europie Wschodniej – omawia przejawy terroru stosowane przez okupacyjne władze niemieckie – wymienia przykłady organizacji działających w ruchu oporu na terenie okupowanej Europy	– identyfikuje postacie: Vidkuna Quislinga, Philippe’a Pétaina, Josipa Broza-Tity – wyjaśnia, na czym polegała polityka rasowa Hitlera – przedstawia przykłady kolaboracji na terenach Europy Zachodniej – wyjaśnia, w jakim celu Niemcy zakładali obozy koncentracyjne – omawia założenia Generalnego Planu Wschodniego – przedstawia sposoby działalności ruchu oporu w okupowanej Europie	- tzw. nowy porządek, który III Rzesza zaprowadzała w podbitej przez siebie Europie – wyjaśnia, co skłaniało mieszkańców Europy Wschodniej do kolaboracji z Niemcami – wymienia przykłady kolaboracji w Europie Wschodniej – omawia rozwój ruchu oporu w okupowanej Europie – przedstawia, jak wyglądała okupacja Bałkanów przez wojska państw Osi	– wyjaśnia, z czego wynikały różnice w polityce okupacyjnej III Rzeszy na podbitych przez siebie terytoriach – przedstawia różnice między kolaboracją z Niemcami na zachodzie Europy a współpracą z okupantem na wschodzie kontynentu	
Holokaust	- Początek prześladowań ludności żydowskiej - Getta - Działalność <i>Einsatzgruppen</i> - Zagłada - Bilans Zagłady - Stosunek Żydów do Zagłady - Postawy wobec Holokaustu	– stosuje pojęcia: <i>Holokaust</i>, <i>getto</i>, <i>obóz zagłady</i>, <i>Sprawiedliwy wśród Narodów Świata</i> – lokalizuje w czasie powstanie w getcie warszawskim (19 IV–16 V 1943) – lokalizuje w przestrzeni największe obozy koncentracyjne i obozy zagłady – identyfikuje postać Ireny Sendlerowej	– stosuje pojęcia: „<i>ostateczne rozwiązanie kwestii żydowskiej</i>”, <i>Żydowska Organizacja Bojowa</i>, <i>Rada Pomocy Żydom</i>, „<i>Żegota</i>”, <i>szmalcownik</i> – lokalizuje w czasie konferencję w Wannsee (20 I 1942) – identyfikuje postacie: Reinharda Heydricha, Adolfa Eichmanna – wyjaśnia, dlaczego nazisanci stosowali represje wobec Żydów	– stosuje pojęcia: <i>Szoah</i>, <i>Judenrat</i>, <i>Einsatzgruppen</i>, <i>Żydowski Związek Wojskowy</i> – lokalizuje w czasie: wprowadzenie żółtej gwiazdy Dawida dla Żydów (XII 1939), nakaz przesiedlenia Żydów do gett (1939/1940) – identyfikuje postacie: Mordechaja Anielewicz, Marka Edelmana, Jurgena Stroopa	– stosuje pojęcie <i>akcja „Reinhardt”</i> – lokalizuje w czasie: uruchomienie pierwszego obozu zagłady w Chełmnie nad Nerem (XII 1941) – identyfikuje postacie: Pawła Frenkla, Juliana Grobelnego, Raoula Walenberga, Henryka Sławika, Chiune (Sempo) Sugihary, Oskara Schindlera, Adama Sapięhy	– ocenia szanse bojowników żydowskich, którzy wywołali powstanie w getcie warszawskim – ocenia postawy społeczeństw i rządów europejskich wobec Holokaustu – ocenia postawę Kościoła wobec Holokaustu

		– wymienia nakazy i ograniczenia, jakie niemieckie władze okupacyjne narzuciły ludności żydowskiej – przedstawia przebieg i skutki powstania w getcie warszawskim – wyjaśnia, w jaki sposób ludność nieżydowska próbowała ratować Żydów przed zagładą	– wyjaśnia, w jakim celu hitlerowcy umieszczali ludność żydowską w gettach – wyjaśnia, na czym polegać miało „ostateczne rozwiązanie kwestii żydowskiej” – opisuje, jak funkcjonowały obozy zagłady – charakteryzuje różne postawy społeczeństw europejskich wobec Holocaustu – przedstawia bilans Holocaustu	– omawia, jak narastały prześladowania ludności żydowskiej przez hitlerowców w okupowanych krajach – wymienia przykłady największych mordów dokonanych na ludności żydowskiej przez Einsatzgruppen – przedstawia metody, jakimi posługiwali się naziści w celu realizacji tzw. „ostatecznego rozwiązania kwestii żydowskiej” – omawia stosunek Żydów do zagłady	– opisuje próby buntu przeciwko Niemcom podjęte przez Żydów – wyjaśnia, z czego wynikały różnice w stosunku społeczeństw Europy do antysemickiej polityki Niemców i Holocaustu – wymienia przykłady ratowania Żydów przed zagładą	
Droga do zwycięstwa	• Wielka koalicja antyhitlerowska • Konferencja w Teheranie • Deklaracja Narodów Zjednoczonych • Front wschodni 1943–1944 • Lądowanie aliantów we Włoszech • Utworzenie drugiego frontu	– stosuje pojęcia: <i>Karta atlantycka, wielka koalicja, Deklaracja Narodów Zjednoczonych, operacja „Overlord”</i> – lokalizuje w czasie: podpisanie Karty atlantyckiej (14 VIII 1941), ogłoszenie Deklaracji Narodów Zjednoczonych (1 I 1942), początek operacji „Overlord” (6 VI 1944) – identyfikuje postacie: Winstona Churchilla, Franklina Delano Roosevelta, Józefa Stalina – wymienia postanowienia Karty atlantyckiej	– stosuje pojęcia: <i>operacja „Cytadela”, operacja „Bagration”, D-Day, operacja „Market-Garden”</i> – lokalizuje w czasie: konferencję w Teheranie (28 XI–1 XII 1943), zdobycie Monte Cassino (V 1944), rozpoczęcie operacji „Bagration” (VII–VIII 1944), początek operacji „Market-Garden” (17 IX 1944) – lokalizuje w czasie i przestrzeni: bitwę na Łuku Kurskim (5 VII–23 VIII 1943), desant na Sytylię (10 VII 1943), bitwę pod Falaise (VII 1944),	– stosuje pojęcia: <i>Linia Gustawa, doktryna strategicznych nalotów, Wał Atlantycki</i> – lokalizuje w czasie: przyjęcie ustawy Lend-Lease Act (III 1941), konferencję w Casablance (I 1943), podpisanie przez Włochy zawieszenia broni z aliantami (3 IX 1943), konferencję w Kairze (XI 1943), zajęcie Rzymu przez aliantów (4 VI 1944), wybuch powstania w Paryżu (19 VIII 1944), antyfaszystowskie powstanie na Słowacji (VIII 1944)	– stosuje pojęcie <i>Włoska Republika Socjalna</i> – lokalizuje w czasie: wkroczenie wojsk niemieckich na Węgry (III 1944), przejście na stronę Sowietów Rumunii (VIII 1944) i Bułgarii (IX 1944), rozejm z Finlandią (IX 1944) – identyfikuje postacie: Jerzego VII, Ferencza Szálasię, Arthura Harris, Alberta Speera – omawia postępy wojsk sowieckich na Bałkanach w 1944 r.	– ocenia znaczenie wielkiej koalicji antyhitlerowskiej dla przebiegu wojny oraz urządzania powojennego świata

		– przedstawia treść Deklaracji Narodów Zjednoczonych – wymienia skutki lądowania wojsk aliantów zachodnich w Normandii w czerwcu 1944 r.	bitwę pod Arnhem (IX 1944) – lokalizuje w przestrzeni miejsca desantu wojsk aliantów zachodnich w Europie – identyfikuje postacie: Charles’a de Gaulle’a, Dwighta Eisenhowera, Bernarda Montgomery’ego – wymienia etapy tworzenia wielkiej koalicji antyhitlerowskiej – przedstawia postanowienia konferencji w Teheranie – wyjaśnia, jakie znaczenie dla przebiegu II wojny światowej miała bitwa na Łuku Kurskim – omawia przebieg lądowania aliantów w Normandii w czerwcu 1944 r. – przedstawia przebieg walk na froncie zachodnim w 1944 r.	– lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Prochorówką (12 VII 1943) – lokalizuje w przestrzeni państwa, które w 1944 r. przeszły na stronę aliantów – identyfikuje postacie: Czang Kaj-szeka, Mikłósza Horthyego, Pietra Badoglio – opisuje proces tworzenia się wielkiej koalicji antyhitlerowskiej – wyjaśnia, w jaki sposób USA wspierały państwa toczące wojnę z III Rzeszą – omawia postanowienia konferencji w Casablanca – wymienia postanowienia konferencji w Kairze – omawia przebieg walk na froncie wschodnim w latach 1943–1944 – przedstawia przebieg walk we Włoszech – wyjaśnia, na czym polegała doktryna strategicznych nalotów i jakie były ich skutki		
Koniec II wojny światowej	Konferencja jałtańska	– stosuje pojęcie <i>porządek jałtański</i>	– stosuje pojęcia: <i>taktyka żabich skoków, kamikadze</i>	– stosuje pojęcie <i>Wał Półmorski</i>	– lokalizuje w czasie: desant na wyspę Saipan (VI 1944)	– ocenia decyzję o zrzuconiu bomby atomowej na Hiroszimę i Nagasaki

	• Koniec wojny w Europie • Kapitulacja III Rzeszy • Walki na Pacyfiku 1943–1945 • Walki o Iwo Jimę i Okinawę • Kapitulacja Japonii	– lokalizuje w czasie: konferencję w Jałcie (4–11 II 1945), kapitulację III Rzeszy (7 i 8 V 1945), kapitulację Japonii (2 IX 1945) – lokalizuje w czasie i przestrzeni: operację berlińską (16 IV–2 V 1945), zrzućenie bomb atomowych na Hiroszimę (6 VIII 1945) i Nagasaki (9 VIII 1945) – lokalizuje w przestrzeni państwa zajęte przez wojska sowieckie do 1945 r. – identyfikuje postać Harry’ego Trumana – omawia postanowienia konferencji jałtańskiej – wyjaśnia, dlaczego amerykańskie władze postanowiły użyć broni atomowej	– lokalizuje w czasie: spotkanie wojsk amerykańskich i rosyjskich w Torgau (25 IV 1945) – lokalizuje w czasie i przestrzeni: walki o Guadalcanal (VIII 1942–II 1943), ofensywę w Ardenach (XII 1944), walki o Wał Pomorski (II 1945), walki o Iwo Jimę (II–III 1945) i Okinawę (IV 1945) – identyfikuje postacie: Alfreda Jodla, Wilhelma Keitla, Gieorgija Żukowa – wyjaśnia, na czym polegała taktyka żabich skoków – wyjaśnia, jakie wydarzenia miały bezpośredni wpływ na decyzję o kapitulacji Japonii – przedstawia decyzje w sprawie powojennych losów Niemiec, które zapadły na konferencji w Jałcie	– lokalizuje w czasie: ofensywę styczniową Armii Czerwonej (I 1945), ofensywę wojsk alianckich (II 1945), samobójstwo Adolfa Hitlera (30 IV 1945) – lokalizuje w czasie i przestrzeni: bitwę na Morzu Filipińskim (VI 1944), bitwę w zatoce Leyte (X 1944) – identyfikuje postacie: Chestera Nimitza, Douglasa MacArthura, Hirohito – omawia walki na froncie wschodnim i zachodnim w 1945 r. – przedstawia przebieg walk na Pacyfiku w 1943 r. – wymienia metody, jakie Japończycy stosowali w walkach z Amerykanami – wyjaśnia, w jaki sposób działania na froncie wpłynęły na podział wpływów w powojennej Europie	– lokalizuje w przestrzeni wyspy zajęte przez wojska amerykańskie w 1944 r. – identyfikuje postacie: Carla Spaatza, Arthura Teddera, Jeana de Lattre de Tassigny, Mamoru Shigemitsu – wyjaśnia, jakie znaczenie w wojnie z Japonią miały walki o Iwo Jimę i Okinawę – charakteryzuje specyfikę walk na Dalekim Wschodzie	– ocenia decyzje wielkich mocarstw podjęte na konferencji w Jałcie
II. Polacy podczas II wojny światowej						

Pod dwiema okupacjami	• Podział ziem polskich przez okupantów • Ziemie okupowane przez III Rzeszę • Okupacja sowiecka • Sowieckie represje • Deportacje w głąb ZSRS • Zbrodnia katyńska • Postawy wobec okupanta sowieckiego	– stosuje pojęcia: <i>Generalne Gubernatorstwo, sowietyzacja, deportacja</i> – lokalizuje w czasie: mordy na polskich oficerów w Katyniu, Piatichatkach i Miednoje (IV–V 1940) – lokalizuje w przestrzeni podział ziem polskich pod okupacją niemiecką i sowiecką – omawia podział ziem polskich pod okupacją niemiecką i sowiecką – przedstawia okoliczności zbrodni katyńskiej	– stosuje pojęcia: <i>paszportyzacja, tagier</i> – lokalizuje w czasie: niemiecko-sowiecki traktat o granicach i przyjaźni (28 IX 1939), deportacje Polaków w głąb ZSRS (II, IV i VI/VII 1940 oraz V i VI 1941) – lokalizuje w przestrzeni postanowienia niemiecko-sowieckiego traktatu o granicach i przyjaźni z IX 1939 r., miejsca masowych egzekucji dokonanych przez NKWD na polskich oficerach – identyfikuje postać Hansa Franka – określa cele polityki okupanta niemieckiego wobec ziem włączonych do Niemiec i generalnego Gubernatorstwa – przedstawia cele polityki sowieckiej na okupowanych ziemiach – charakteryzuje represje, jakie wobec Polaków zastosowały władze sowieckie	– lokalizuje w czasie: wybory do Zgromadzenia Ludowego Zachodniej Białorusi i Zgromadzenia Ludowego Zachodniej Ukrainy (22 X 1939) – lokalizuje w przestrzeni kierunki deportacji Polaków w latach 1939–1941 – wyjaśnia, z czego wynikały różnice w polityce okupanta niemieckiego wobec ziem włączonych do Niemiec i Generalnego Gubernatorstwa – wyjaśnia, w jaki sposób władze sowieckie zalegały wcielenie Kresów Wschodnich do ZSRS – omawia sposoby sowietyzacji ziem polskich pod okupacją ZSRS	– lokalizuje w czasie: decyzję władz ZSRS o rozstrzelaniu polskich oficerów (5 III 1940) – identyfikuje postać Zygmunta Berlinga – charakteryzuje postawy ludności Kresów Wschodnich wobec władzy sowieckiej	– ocenia skalę represji sowieckich i ich konsekwencje dla polskiego narodu
Terror niemiecki	• Początek represji	– stosuje pojęcie <i>ta-panka</i> – lokalizuje w czasie: Akcję Specjalną Kraków (XI 1939)	– stosuje pojęcie <i>Generalny Plan Wschodni</i> – lokalizuje w czasie: operację „Tannenberg”	– stosuje pojęcia: <i>niemiecka lista narodowościowa (Volkslista)</i>,	– lokalizuje w czasie: wprowadzenie folklisty na ziemiach wcielonych do Rzeszy (III 1941)	– ocenia postawy Polaków, którzy wpisywali się na Volkslistę

	• Okupacja ziem wcielonych do III Rzeszy • Generalne Gubernatorstwo • Państwo terroru • Generalny Plan Wschodni	1939), akcję AB (wiosna 1940) – lokalizuje w przestrzeni miejsca na ziemiach polskich, gdzie okupanci założyli obozy koncentracyjne – określa, jakie grupy społeczne i narodowościowe stały się celem represji okupanta niemieckiego – wyjaśnia, w jakim celu powstał niemiecki nazistowski obóz Auschwitz-Birkenau – wymienia metody stosowane przez niemieckiego okupanta w celu zastraszania społeczeństwa polskiego	(IX–X 1939), mord w Wawrze pod Warszawą (27 XII 1939), powstanie Generalnego Planu Wschodniego (1942) – lokalizuje w przestrzeni zmiany, do jakich doszło w administracji okupacyjnej ziem polskich po wybuchu wojny III Rzeszy z ZSRS – identyfikuje postać Hansa Franka – wymienia przykłady represji niemieckich wobec Polaków podczas okupacji – omawia założenia Generalnego Planu Wschodniego – przedstawia sposoby realizacji Generalnego Planu Wschodniego – omawia reakcję społeczeństwa polskiego na realizację Generalnego Planu Wschodniego	<i>Volksdeutsch (folksdojcz), powstanie zamojskie</i> – lokalizuje w czasie: powstanie niemieckich obozów koncentracyjnych na ziemiach polskich (1940), akcję wysiedleńczą na Zamojszczyźnie (XI 1942) – identyfikuje postać Arthura Greisera – wyjaśnia, czemu miała służyć Volkslista – charakteryzuje sytuację ludności polskiej na ziemiach włączonych do III Rzeszy – opisuje politykę okupacyjną hitlerowców w Generalnym Gubernatorstwie – przedstawia strukturę niemieckiego aparatu terroru na ziemiach okupowanych – wyjaśnia, jak zmienił się stosunek Niemców do Polaków po wdrożeniu Generalnego Planu Wschodniego	– porównuje politykę okupacyjną Niemiec na ziemiach wcielonych do III Rzeszy i w Generalnym Gubernatorstwie – porównuje okupację niemiecką w Polsce i innych krajach europejskich	– ocenia skalę represji niemieckich i ich konsekwencje dla polskiego narodu
Spółeczeństwo polskie pod okupacją	• Walka z polskością • Zmiany w życiu codziennym	– stosuje pojęcia: <i>fałsz, kolaboracja, walka cywilna, Polska Walcząca, Holokaust</i>	– stosuje pojęcia: <i>kontryngenty, szmugiel, tajne komplety, Kierownictwo Walki Cywilnej, sabotaż,</i>	– stosuje pojęcia: <i>prasa gadzinowa, czarny rynek, Związek Organizacji Wojskowej, mały sabotaż,</i>	– identyfikuje postacie: Władysława Studnickiego, Wacława Krzeptowskiego, Igo Syma, Elżbiety Zahorskiej, Anny	– ocenia postawy społeczeństwa polskiego wobec niemieckiego okupanta

	• Opór czy kolaboracja • Walka cywilna • Polacy wobec Holokaustu	– identyfikuje postacie: Witolda Pileckiego, Ireny Sendlerowej – omawia sposoby walki okupanta niemieckiego z polskością – przedstawia warunki życia codziennego Polaków w Generalnym Gubernatorstwie – wymienia rodzaje walki cywilnej stosowane przez Polaków w Generalnym Gubernatorstwie	<i>Rada Pomocy Żydom „Żegota”, szmalcownik</i> – identyfikuje postacie: Władysława Bartoszewskiego, Józefa i Wiktorii Ulmów, Jana Karskiego – wyjaśnia, dlaczego Niemcy poddawali germanizacji polskie dzieci – charakteryzuje politykę społeczną prowadzoną przez okupantów w Generalnym Gubernatorstwie – wyjaśnia, na czym polegała walka cywilna z niemieckim okupantem – omawia postawy Polaków wobec Holokaustu	<i>Tymczasowy Komitet Pomocy Żydom</i> – lokalizuje w czasie: powstanie Tymczasowego Komitetu Pomocy Żydom (1942) – identyfikuje postać Władysława Szpilmana – przedstawia politykę okupanta niemieckiego wobec Kościoła katolickiego – wyjaśnia, w jaki sposób okupacyjne władze niemieckie kontrolowały przepływ informacji w Generalnym Gubernatorstwie – wyjaśnia, w jaki sposób okupacja wpłynęła na życie codzienne Polaków – wyjaśnia, jak społeczeństwo polskie reagowało na postawy kolaboranckie	Smoleńskiej, Zofii Kosak, Juliana Grobelnego, Henryka Sławika – opisuje organizację edukacji w Generalnym Gubernatorstwie – przedstawia przykłady postaw kolaboranckich w polskim społeczeństwie – porównuje politykę okupacyjną III Rzeszy i ZSRS wobec Polaków	– ocenia postawy społeczeństwa polskiego wobec Holokaustu
Polskie władze na emigracji	• Powstanie rządu na emigracji • Władze polskie we Francji • Układ Sikorski–Majski • Spór o armię polską w ZSRS • Sprawa katyńska	– stosuje pojęcie <i>rząd na uchodźstwie</i> – lokalizuje w czasie: układ Sikorski–Majski (30 VII 1941), zerwanie stosunków między ZSRS i rządem emigracyjnym (25 IV 1943) – identyfikuje postacie: Ignacego Mościckiego,	– stosuje pojęcia: <i>inter-nowanie, Polska Partia Robotnicza</i> – lokalizuje w czasie: utworzenie Polskiej Partii Robotniczej (I 1942), katastrofę gibraltarską (4 VII 1943) – identyfikuje postacie: Władysława Raczkiwi-	– stosuje pojęcia: <i>Gwardia Ludowa, Związek Patriotów Polskich</i> – lokalizuje w czasie: powołanie W. Raczkiwicza na prezydenta RP na uchodźstwie (30 IX 1939), powołanie Rady Narodowej Rzeczypospolitej Polskiej (XII 1939), deklarację programową	– lokalizuje w czasie: umowę paryską (X 1939), opublikowanie informacji o odnalezieniu grobów polskich oficerów w Katyniu (13 IV 1943) – identyfikuje postacie: Felicjana Sławoja-Skład-	– ocenia działalność polskiego rządu emigracyjnego podczas II wojny światowej – ocenia, jak ujawnienie przez Niemców zbrodni katyńskiej wpłynęło na sytuację rządu RP na uchodźstwie

	Działalność polskich komunistów	Edwarda Rydza-Śmigłego, Władysława Sikorskiego, Władysława Andersa – przedstawia postanowienia układu Sikorski–Majski – wyjaśnia, w jakich okolicznościach nastąpiło zerwanie stosunków między ZSRS i rządem emigracyjnym	cza, Ignacego Jana Paderewskiego, Stanisława Mikołajczyka, Kazimierza Sosnkowskiego – omawia założenia polityki rządu emigracyjnego premiera W. Sikorskiego – przedstawia proces formowania polskiej armii w ZSRS i przyczyny jej ewakuacji – wyjaśnia, jaki wpływ na stosunki polsko-sowieckie miała sprawa katyńska	rządu emigracyjnego (XII 1939), powstanie Związku Patriotów Polskich (III 1943) – identyfikuje postacie: Bolesława Wieniawy-Długoszewskiego, Wandy Wasilewskiej – przedstawia okoliczności powstania polskiego rządu na uchodźstwie – omawia polityczne i militarne konsekwencje układu Sikorski–Majski – opisuje działalność komunistów polskich w kraju pod okupacją i ZSRS	kowskiego, Alfreda Lampiego, Aleksandra Zawadzkiego – wyjaśnia, jaki wpływ na relacje polsko-sowieckie miała postawa Wielkiej Brytanii i Francji	
Polskie Państwo Podziemne	- Ruch oporu w Polsce - Powstanie zbrojnego podziemia - Struktury cywilne podziemia - Działalność ZWZ /AK - Partyzantka - Rzeź wołyńska	– stosuje pojęcia: <i>Polskie Państwo Podziemne, Związek Walki Zbrojnej, Armia Krajowa, akcja dywersyjna, akcja sabotażowa</i> – lokalizuje w czasie: powstanie Związku Walki Zbrojnej (13 XI 1939), powołanie Armii Krajowej (14 II 1942), rzeź wołyńską (1943) – identyfikuje postacie: Władysława Sikorskiego, Stanisława Mikołajczyka, Stefana Roweckiego ps. Grot, Tadeusza Kom-	– stosuje pojęcia: <i>Służba Zwycięstwu Polski, Gwardia Ludowa, Bataliony Chłopskie, cichociemni, Rada Jedności Narodowej, Delegatura Rządu RP na Kraj</i> – lokalizuje w czasie: powstanie Służby Zwycięstwu Polski (27 IX 1939), utworzenie Delegatury Rządu RP na Kraj (XII 1940), akcję pod Arsenałem (III 1943), powołanie Rady Jedności Narodowej (I 1944) – lokalizuje w przestrzeni obszar, na którym doszło	– stosuje pojęcia: <i>akcja scaleniowa, Narodowa Organizacja Wojskowa, Polityczny Komitet Porozumiewawczy, Krajowa Rada Ministrów, akcja „Wachlarz”</i> – lokalizuje w czasie: akcję „Wachlarz” (1941–1943), utworzenie Rady Pomocy Żydom „Żegota” (1942), uchwalenie deklaracji <i>O co walczy naród polski</i> (III 1944), utworzenie Krajowej Rady Ministrów (1944), zamach na Franza Kutschere (1 II 1944)	– stosuje pojęcia: <i>Narodowe Siły Zbrojne, Ukraińska Powstańcza Armia</i> – lokalizuje w czasie: próbę zamachu na Hitlera w Warszawie (5 X 1939), powstanie Politycznego Komitetu Porozumiewawczego (II 1940), powstanie Związku Odwetu (IV 1940), akcję „Wieniec” (7/8 X 1942), powstanie Narodowych Sił Zbrojnych (1942), powstanie Kierownictwa Dywersji Kedyw (I 1943)	– ocenia działalność Polskiego Państwa Podziemnego – ocenia relacje polsko-ukraińskie w czasie II wojny światowej

		rowskiego ps. Bór, Leopolda Okulickiego ps. Niedźwiadek – wyjaśnia, jakie struktury konspiracyjne nazywano Polskim Państwem Podziemnym – wymienia przykłady zbrojnych akcji podejmowanych przez ZWZ/AK	do walk polsko-ukraińskich – identyfikuje postacie: Henryka Dobrzańskiego ps. Hubal, Władysława Gomułki, Kazimierza Sosnkowskiego, Augusta Emila Fieldorfa ps. Nil – wyjaśnia, jakie zadania miały realizować struktury pionu wojskowego Polskiego Państwa Podziemnego: Służba Zwycięstwu Polski, Związek Walki Zbrojnej i Armia Krajowa – przedstawia strukturę pionu cywilnego Polskiego Państwa Podziemnego – wyjaśnia, w jakim celu władze polskiego podziemia zamierzały wywołać w kraju ogólnopolskie powstanie	– lokalizuje w przestrzeni tereny objęte działaniami partyzantów – identyfikuje postacie: Michała Karaszewicza-Tokarzewskiego ps. Torwid, Cyryła Ratajskiego, Jana Piekałkiewicza, Jana Stanisława Jankowskiego, Marcelego Nowotki, Tomasza Arciszewskiego, Jana Mazurkiewicza ps. Radosław, Franza Kutscherę – przedstawia proces budowania zbrojnego podziemia – wyjaśnia, jakie zadania wypełniali cichociemni w okupowanej Polsce – wyjaśnia, jaką rolę odgrywały Polski Komitet Porozumiewawczy i Rada Jedności Narodowej – omawia działalność Delegatury Rządu na Kraj – charakteryzuje działalność Kierownictwa Dywersji Kedyw – omawia działalność oddziałów partyzanckich – przedstawia działalność ukraińskich ugrupowań nacjonalistycznych na Wołyniu	– identyfikuje postacie: Kazimierza Pużaka, Mieczysława Niedziałkowskiego, Macieja Rataja, Stefana Korbońskiego, Mieczysława Trajdosa, Aleksandra Dębskiego, Tadeusza Salskiego, Bolesława Piaseckiego, Jana Piwnika ps. Ponury, Romana Szuchewycza, Henryka Cybulskiego – wyjaśnia, w jaki sposób zorganizowano konspiracyjny system szkolnictwa – wyjaśnia, na czym polegała działalność wywiadowcza ZWZ/AK – przedstawia działalność podziemia narodowego	
--	--	--	---	--	---	--

				– omawia postawę polskich oddziałów samoobrony walczących z ukraińskimi nacjonalistami na Wołyniu		
Akcja „Burza” i powstanie warszawskie	• Akcja „Burza” • Przyczyny wybuchu powstania warszawskiego • Decyzja o rozpoczęciu powstania warszawskiego • Wybuch walk • Walki powstańcze • Mocarstwa wobec powstania • Koniec walk	– stosuje pojęcia: <i>plan „Burza”, godzina W</i> – lokalizuje w czasie: wybuch powstania warszawskiego (1 VIII 1944), podpisanie układu o zaprzestaniu działań wojennych w Warszawie (2/3 X 1944) – identyfikuje postać Tadeusza Komorowskiego ps. Bór – omawia założenia planu „Burza” – przedstawia przyczyny wybuchu powstania warszawskiego – określa skutki powstania warszawskiego dla stolicy oraz dla ogólnej sytuacji Polski	– lokalizuje w czasie: wydanie rozkazu rozpoczęcia planu „Burza” (XI 1943), – identyfikuje postacie: Emila Fieldorfa ps. Nil, Leopolda Okulickiego ps. Niedźwiadek, Ericha von dem Bach-Zelewskiego – określa konsekwencje militarne i polityczne planu „Burza” – omawia okoliczności podjęcia decyzji o wybuchu powstania warszawskiego – opisuje przebieg walk w czasie powstania warszawskiego – przedstawia okoliczności zakończenia walk powstańczych w Warszawie	– lokalizuje w przestrzeni główne kierunki natarcia oddziałów niemieckich podczas powstania warszawskiego – identyfikuje postacie: Wojciecha Kiwerskiego ps. Oliwa, Zdzisława Jeziorańskiego ps. Jan Nowak, Antoniego Chruściela ps. Monter, Jana Mazurkiewicza ps. Radosław, Zygmunta Berlinga – przedstawia przebieg planu „Burza” – omawia represje, jakie wobec cywilnych mieszkańców stolicy zastosowały wojska okupacyjne – opisuje postawę mieszkańców Warszawy wobec powstańców – wyjaśnia, jaką postawę wobec powstania warszawskiego zajęli alianci zachodni, a jaką ZSRS	– lokalizuje w czasie: powstanie 27 Wołyńskiej Dywizji Piechoty AK (1944), bitwę pod Surkontami (VIII 1944) – identyfikuje postacie: Mieczysława Kamińskiego, Tadeusza Pełczyńskiego ps. Grzegorz – określa polityczny cel akcji „Burza” i sposób, w jaki planowano go zrealizować – przedstawia uzbrojenie, jakim dysponowali powstańcy	– ocenia polityczne, militarne i społeczne aspekty powstania warszawskiego oraz jego konsekwencje – ocenia postawę mocarstw wobec powstania warszawskiego – ocenia decyzję o wybuchu powstania warszawskiego – ocenia postawy Polaków w powstaniu warszawskim
Sprawa polska pod koniec wojny	• Sprawa polska w Teheranie • Polska lubelska	– stosuje pojęcie <i>Polska lubelska</i>	– stosuje pojęcia: <i>linia Curzona, Krajowa Rada</i>	– lokalizuje w czasie: konferencję teherańską (28 XI–1 XII 1943)	– identyfikuje postacie: Michała Żymierskiego, Iwana Sierowa	– ocenia politykę aliantów zachodnich wobec

	• Konferencja w Jałcie • Represje wobec polskiego podziemia • Tymczasowy Rząd Jedności Narodowej	– lokalizuje w czasie: konferencję w Jałcie (4–11 II 1945) – identyfikuje postacie: Stanisława Mikołajczyka, Leopolda Okulickiego ps. Niedźwiadek – przedstawia okoliczności powstania tzw. Polski lubelskiej – przedstawia postanowienia konferencji jałtańskiej w sprawie polskiej	<i>Narodowa, Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego, proces szesnastu, Tymczasowy Rząd Jedności Narodowej</i> – lokalizuje w czasie: powstanie Krajowej Rady Narodowej (31 XII 1943/1 I 1944), utworzenie Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego (22 VII 1944), rozwiązanie Armii Krajowej (19 I 1945), proces szesnastu (VI 1945), konferencja w Poczdamie (17 VII–2 VIII 1945) – identyfikuje postacie: Władysława Gomułki, Bolesława Bieruta – omawia okoliczności powstania Tymczasowego Rządu Jedności Narodowej – przedstawia decyzje, jakie w sprawie Polski podjęto na konferencji w Poczdamie – charakteryzuje proces ustanawiania komunistycznych władz w wyzwolonej Polsce	– identyfikuje postacie: Edwarda Osóbki-Morawskiego, Tomasza Arciszewskiego, Jana Stanisława Jankowskiego, Kazimierza Pużaka – omawia postanowienia konferencji teherańskiej w sprawie polskiej – charakteryzuje politykę PKWN – wyjaśnia, jak rząd emigracyjny przyjął postanowienia konferencji jałtańskiej w sprawie polskiej – przedstawia represje władz komunistycznych wobec polskiego podziemia – wyjaśnia, jakie wydarzenia przyczyniły się do rozbicia sił podziemia w Polsce	– przedstawia politykę rządu emigracyjnego po powstaniu warszawskim – omawia postawę rządów Wielkiej Brytanii i Stanów Zjednoczonych wobec Polski w okresie II wojny światowej – wyjaśnia przyczyny opuszczenia przez aliantów zachodnich polskiego rządu na uchodźstwie	sprawy polskiej po konferencji jałtańskiej – ocenia postępowanie polskich komunistów zmierzające do przejęcia władzy
Polacy w koalicji antyhitlerowskiej	• Polska armia we Francji • Odbudowa wojsk w Wielkiej Brytanii	– lokalizuje w czasie ewakuację armii gen. Andersa (III–VIII 1942)	– stosuje pojęcie <i>Polskie Siły Zbrojne</i> – lokalizuje w czasie: początek formowania się	– lokalizuje w czasie i przestrzeni: bitwę o Tobruk (VIII–XII 1941), bitwę pod Arnhem (IX	– identyfikuje postacie: Stanisława Ujejskiego, Jerzego Świrskiego, Mariana Kukiela	– ocenia wkład militarny Polaków w działania zbrojne na różnych frontach II wojny światowej

	• Polacy na froncie zachodnim • Szlak armii Andersa • Polska armia u boku ZSRS	– lokalizuje w czasie i przestrzeni: bitwę o Anglię (VII–X 1940), bitwę o Monte Cassino (V 1944) – identyfikuje postać Władysława Andersa – omawia proces formowania armii gen. Andersa, jej ewakuację i szlak bojowy – wymienia formacje polskie, które walczyły na frontach II wojny światowej	armii gen. Andersa (VIII 1941) – lokalizuje w czasie i przestrzeni: bitwę o Narwik (V 1940), bitwę pod Lenino (12–13 X 1943), bitwę pod Falaise (VIII 1944), zdobycie Berlina (IV–V 1945) – identyfikuje postacie: Stanisława Maczka, Stanisława Sosabowskiego – przedstawia udział wojsk polskich w kampanii norweskiej w 1940 r. – wymienia formacje zbrojne wchodzące w skład Polskich Sił Zbrojnych w Wielkiej Brytanii – omawia udział Polskich Sił Zbrojnych w walkach w Europie Zachodniej w latach 1944–1945	1944), przełamanie Wału Pomorskiego (I–II 1945) – lokalizuje w przestrzeni szlak armii gen. Andersa – identyfikuje postacie: Zygmunta Szyszko-Bohusza, Stanisława Kopańskiego, Wandy Wasilewskiej, Zygmunta Berlinga, Karola Świerczewskiego, Stanisława Popławskiego – omawia proces odbudowy Polskich Sił Zbrojnych w Wielkiej Brytanii – przedstawia udział Polskich Sił Zbrojnych w walkach w Afryce Północnej – opisuje proces formowania się wojsk polskich u boku Armii Czerwonej – omawia szlak bojowy wojska polskiego na froncie wschodnim	– przedstawia proces odbudowy polskiej armii we Francji – wyjaśnia, jakie znaczenie dla ludności polskiej przebywającej w ZSRS miało formowanie się armii gen. Andersa oraz jej ewakuacja na Bliski Wschód	– ocenia postawę aliantów wobec militarnego zaangażowania Polaków w działania wojenne
III. Świat podczas zimnej wojny						
Powojenny podział świata	• Skutki II wojny światowej • Konferencja w Poczdamie • Procesy zbrodniarzy wojennych • Paryskie traktaty pokojowe • Powstanie ONZ	– stosuje pojęcia: <i>ludobójstwo, program „czterech D”, denazyfikacja, dekartelizacja, demokratyzacja, demilitaryzacja, Organizacja Narodów Zjednoczonych, Powszechna deklaracja</i>	– stosuje pojęcia: <i>taktyka spalonej ziemi, Międzynarodowy Trybunał Wojskowy, deportacje, Karta Narodów Zjednoczonych, Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości, układ dwubiegunowy, sowietyzacja, eksport rewolucji,</i>	– stosuje pojęcia: <i>Sojusznicza Rada Kontroli Niemiec, „błękitne hełmy”, Rada Gospodarczo-Społeczna, „taktyka salami”</i> – lokalizuje w czasie: I proces norymberski (XI 1945 – X 1946), procesy zbrodniarzy japońskich (1946–1948)	– stosuje pojęcia: <i>dipis, Międzynarodowy Trybunał Wojskowy dla Dalekiego Wschodu</i> – lokalizuje w czasie: powstanie Organizacji Narodów Zjednoczonych do spraw Pomocy i Odbudowy (1943), spotkanie	– ocenia wpływ II wojny światowej na przemiany społeczne i polityczne powojennego świata – ocenia, jakie realne zagrożenia dla świata niosła za sobą rywalizacja polityczna i gospodarcza

	• Nowe supermocarstwa • Ekspansja komunizmu w Europie	<i>praw człowieka, supermocarstwo, kraje demokracji ludowej.</i> – lokalizuje w czasie: konferencję założycielską ONZ (25 IV–26 VI 1945), uchwalenie Powszechnej deklaracji praw człowieka (1948) – identyfikuje postacie: Józefa Stalina, Harry’ego Trumana, Winstona Churchilla – wyjaśnia, na czym polegał program „czterech D” – omawia katalog praw człowieka określony w Powszechnej deklaracji praw człowieka – wymienia cechy państw tzw. demokracji ludowej	– lokalizuje w czasie: podpisanie Karty Narodów Zjednoczonych (26 VI 1945), konferencję w Poczdamie (17 VII–2 VIII 1945), procesy norymberskie (1946–1949), podpisanie paryskich traktatów pokojowych (10 II 1947) – lokalizuje w przestrzeni: ziemie utracone przez Niemcy na podstawie decyzji Wielkiej Trójki – identyfikuje postać Clementa Attlee, Josipa Broza-Tity – przedstawia skutki społeczne II wojny światowej – omawia postanowienia konferencji poczdamskiej w sprawie Niemiec – wyjaśnia, w jaki sposób ukarano niemieckich i japońskich zbrodniarzy wojennych – charakteryzuje powojenne migracje – wyjaśnia, na czym polegał układ dwubiegunowy w stosunkach międzynarodowych	– lokalizuje w przestrzeni: zmiany terytorialne przeprowadzone na mocy paryskich traktatów pokojowych – identyfikuje postać Trygve’go Lie – charakteryzuje straty materialne poniesione przez państwa europejskie w wyniku II wojny światowej – przedstawia postanowienia konferencji poczdamskiej w kwestii reparacji wojennych – wyjaśnia, dlaczego nie wszyscy zbrodniarze wojenni zostali pociągnięci do odpowiedzialności za swoje działania – omawia zmiany terytorialne, jakie przeprowadzono na mocy paryskich traktatów pokojowych – przedstawia etapy tworzenia ONZ – przedstawia zmiany, jakie nastąpiły w układzie sił na świecie po II wojnie światowej – omawia proces ekspansji komunizmu w Europie Środkowo-Wschodniej	w Dumbarton Oaks (VIII–IX 1944) – identyfikuje postać Szymona Wiesenthala, Envera Hodży – opisuje zmiany w sposobie prowadzenia walki w czasie II wojny światowej – omawia straty wśród światowych dóbr kultury – wyjaśnia, w jaki sposób komuniści przejęli władzę w Czechosłowacji	supermocarstw po zakończeniu II wojny światowej
--	--	--	---	---	---	--

Początki zimnej wojny	• Doktryna Trumana • Plan Marshalla • Konferencja w Szklarskiej Porębie • Okupacja Niemiec i Austrii • I kryzys berliński • Powstanie dwóch państw niemieckich • Powstanie NATO • Budowa muru berlińskiego • Rywalizacja mocarstw	– stosuje pojęcia: <i>mur berliński, Organizacja Paktu Północnoatlantyckiego, Układ Warszawski, żelazna kurtyna, zimna wojna</i>, – identyfikuje postacie: Winstona Churchilla, Harry’ego Trumana – lokalizuje w czasie: proklamowanie Republiki Federalną Niemiec (IX 1949), utworzenie Niemieckiej Republiki Demokratycznej (X 1949), powstanie Organizacji Paktu Północnoatlantyckiego (4 IV 1949), zawarcie Układu Warszawskiego (1955) – lokalizuje w przestrzeni: przebieg tzw. żelaznej kurtyny, państwa demokracji ludowej – omawia okoliczności powstania RFN i NRD – wyjaśnia, jakie cele przyświecały NATO w momencie jego powstania – wymienia różnice polityczne i gospodarczo-społeczne pomiędzy RFN i NRD – wyjaśnia, na czym polegała żelazna kurtyna i	– stosuje pojęcie <i>mosty powietrzne, doktryna Trumana, Europejski Plan Odbudowy – plan Marshalla</i> – lokalizuje w czasie: ogłoszenie doktryny Trumana (12 III 1947), ogłoszenie Europejskiego Planu Odbudowy (VI 1947), blokadę Berlina (23/24 VI 1948–12 V 1949), powstanie berlińskie (VI 1953), wybudowanie muru berlińskiego (VIII 1961) – lokalizuje w przestrzeni państwa, które nie otrzymały pomocy w ramach planu Marshalla, strefy okupacyjne na terenie Niemiec; europejskie państwa założycielskie NATO – identyfikuje postacie: George’a Marshalla, Konrada Adenauera, Johna Kennedy’ego – wyjaśnia, jakie działania polityczne spowodowały narastanie tzw. zimnej wojny – wyjaśnia, jakie działania zakładała doktryna Trumana	– stosuje pojęcia: <i>Sojusz-nicza Rada Kontroli Niemiec, Bizonia, Trizonia, Bundeswehra, Europejska Organizacja Współpracy Gospodarczej, Unia Zachodnioeuropejska, Rada Wzajemnej Pomocy Gospodarczej, realizm socjalistyczny</i> – lokalizuje w czasie: przemówienie W. Churchilla w Fulton (5 III 1946), powołanie Rady Wzajemnej Pomocy Gospodarczej (1949) powstanie Bizonii (1947), powstanie Trizonii (IV 1949), podpisanie traktatu pokojowego z Austrią (15 V 1955) – przedstawia okoliczności ogłoszenia planu Marshalla – omawia rolę RWPG – identyfikuje postacie: Waltera Ulbrichta, Otto Grotewohla – omawia politykę władz okupacyjnych wobec Niemiec w zachodnich strefach okupacyjnych i wschodniej strefie okupacyjnej – wymienia etapy jednoczenia zachodnich stref okupacyjnych	– stosuje pojęcia: <i>„polowanie na czarownice”, makkartyzm</i> – lokalizuje w czasie: wojnę domową w Grecji (1946–1949), utworzenie Europejskiej Organizacji Współpracy Gospodarczej (1947), powołanie Unii Zachodnioeuropejskiej (1954), powstanie Niemieckiej Socjalistycznej Partii Jedności (1946), pierwszą próbę jądrową przeprowadzoną przez ZSRS (IX 1949), wejście RFN do NATO (III 1955), wizytę Johna Kennedy’ego w Berlinie (1963) – identyfikuje postać Karla Rennera – omawia przyczyny i skutki wojny domowej w Grecji – porównuje politykę państw zachodnich i ZSRS wobec okupowanych Niemiec – omawia politykę państw okupacyjnych wobec Austrii – wyjaśnia, czym sytuacja w okupowanej Austrii odróżniała się od tej w Niemczech	– ocenia, jakie realne zagrożenia dla świata niosła za sobą rywalizacja militarna i polityczna państw Europy Zachodniej i bloku wschodniego – ocenia polityczny wydźwięk blokady Berlina w 1948 r. – ocenia gospodarcze i polityczne skutki planu Marshalla
------------------------------	---	---	--	--	--	--

		jakie niosła ze sobą konsekwencje polityczne, społeczne i gospodarcze – wyjaśnia, na czym polegała zimna wojna	– przedstawia założenia planu Marshalla – wyjaśnia, jakie skutki polityczne i gospodarcze przyniósł Europie Zachodniej plan Marshalla – przedstawia przyczyny, przebieg i skutki I kryzysu berlińskiego – omawia okoliczności powstania NATO – wyjaśnia, dlaczego zbudowano mur berliński i jakie były tego konsekwencje – omawia, jak państwa bloku wschodniego zareagowały na powstanie NATO	– wyjaśnia, dlaczego wybuchło powstanie berlińskie i jakie były jego konsekwencje – wyjaśnia, jakie znaczenie miało włączenie RFN do struktur NATO – omawia skutki rywalizacji USA i ZSRS w latach 40. i 50.		
Blok wschodni po śmierci Stalina	• ZSRS po II wojnie światowej • Walka o władzę w ZSRS • Powstanie berlińskie • Odwilż w bloku wschodnim • Powstanie węgierskie • Odprężenie w stosunkach międzynarodowych • Praska Wiosna	– stosuje pojęcia: <i>destalinizacja, powstanie węgierskie, Praska Wiosna</i> – lokalizuje w czasie: powstanie węgierskie (X–XI 1953), Praską Wiosnę (1968) – lokalizuje w przestrzeni kraje, w których doszło do protestów społecznych przeciwko władzy komunistycznej – identyfikuje postacie: Nikity Chruszczowa, Imre Nagya, Leonida Breżniewa, Alexandra Dubčeka	– stosuje pojęcia: <i>odwilż, doktryna Breżniewa</i> – lokalizuje w czasie: XX Zjazd KPZS (II 1956), inwazję wojsk Układu Warszawskiego na Czechosłowację (20/21 VIII 1968) – lokalizuje w przestrzeni państwa, w których doszło do zbrojnej interwencji wojsk sowieckich – identyfikuje postacie: Jánosa Kádára, Dwighta Davida Eisenhowera, Gustáva Husáka	– stosuje pojęcia: <i>zdanowszczyzna, doktryna Eisenhowera</i> – lokalizuje w czasie: śmierć J. Stalina (5 III 1953), politykę odprężenia (1957–1960) – identyfikuje postacie: Andrieja Żdanowa, Ławrientija Berii, Władysława Mołotowa, Geоргija Żukowa – charakteryzuje politykę wewnętrzną w ZSRS po zakończeniu II wojny światowej	– lokalizuje w czasie: konferencję w Bandungu (1955), objęcie władzy w ZSRS przez L. Breżniewa (1964) – identyfikuje postacie: Ilji Erenburga, Mátyása Rákosiego, Pála Malétera – wyjaśnia, jaka polityka kryła się pod hasłem „nasilającej się walki klasowej” – omawia sytuację na Węgrzech po zakończeniu II wojny światowej	– ocenia inwazję wojsk Układu Warszawskiego na Czechosłowację – ocenia wpływ kryzysów w państwach bloku wschodniego na sytuację Europy Środkowo-Wschodniej

		– omawia przyczyny i skutki powstania węgierskiego – przedstawia przyczyny i skutki Praskiej Wiosny	– wyjaśnia, na czym polegała odwilż w ZSRS i państwach bloku wschodniego – wyjaśnia, jaką rolę w procesie destalinizacji odegrał tajny referat N. Chruszczowa wygłoszony podczas XX Zjazdu KPZS – wyjaśnia, na czym polegało odprężenie w stosunkach międzynarodowych w latach 50. XX w.	– przedstawia proces walki o władzę w ZSRS po śmierci J. Stalina – opisuje przebieg powstania węgierskiego – przedstawia stosunek władz ZSRS do powstania na Węgrzech – wyjaśnia, w jaki sposób ZSRS rozpoczął proces rywalizacji z USA w latach 50. – omawia przebieg Praskiej Wiosny	– wyjaśnia, w jaki sposób ZSRS wciągnął w rywalizację z Zachodem inne kontynenty	
Daleki Wschód po II wojnie światowej	• Wojna domowa w Chinach • Polityka wewnętrzna Mao Zedonga • Okupacja i rozwój Japonii • Wojna koreańska • Korea Północna i Południowa	– stosuje pojęcia: <i>Wielki Skok, rewolucja kulturalna</i> – lokalizuje w czasie: wojnę koreańską (VI 1950–VII 1953), rozpoczęcie realizacji Wielkiego Skoku (1958), początek rewolucji kulturalnej (1966) – identyfikuje postacie: Mao Zedonga, Kim Ir Sena – wyjaśnia, na czym polegał chiński Wielki Skok i jakie przyniósł skutki gospodarcze i społeczne – omawia przejawy i skutki rewolucji kulturalnej w Chinach	– stosuje pojęcia: <i>maoizm, Czerwona księżyczka</i> – lokalizuje w czasie: utworzenie Koreańskiej Republiki Ludowo-Demokratycznej i Republiki Korei (1948), proklamowanie Chińskiej Republiki Ludowej (1 X 1949) – lokalizuje w przestrzeni miejsca głównych konfliktów na Dalekim Wschodzie po II wojnie światowej – identyfikuje postacie: Czang Kaj-szeka, Douglasa MacArthura – charakteryzuje politykę wewnętrzną Mao Zedonga	– stosuje pojęcia: <i>obozy reedukacyjne, Czerwona Gwardia (hunwejbini)</i> – lokalizuje w czasie: wznowienie wojny domowej w Chinach (1946–1949), podpisanie traktatu pokojowego z Japonią (8 IX 1951), rozejm w Panmundżom (VII 1953), śmierć Mao Zedonga (1976) – identyfikuje postacie: Dalajlamy XIV, Deng Xiaopinga – opisuje okoliczności powstania Chińskiej Republiki Ludowej – wyjaśnia, jaką rolę odegrały chińskie obozy reedukacyjne w polityce społecznej Mao Zedonga	– stosuje pojęcie <i>komuny ludowe</i> – lokalizuje w czasie: zajęcie Tybetu przez Chiny (1950), powstanie w Tybecie (1959) – identyfikuje postacie: Hua Guofenga, Hu Yaobanga, Li Syngmana – przedstawia sytuację wewnętrzną w Chinach po zakończeniu II wojny światowej – omawia skutki wojny domowej w Chinach – wyjaśnia, jak władze chińskie rozwiązały problem Tybetu – wyjaśnia, jakie wydarzenia przyczyniły się do pogorszenia stosunków chińsko-sowieckich	– ocenia wpływ wojny koreańskiej na późniejsze przemiany polityczne, jakie zaszły w Korei Północnej i Południowej

			– omawia zmiany społeczne wywołane przejęciem władzy przez komunistów w Chinach – przedstawia rozwój gospodarczy Japonii po zakończeniu okupacji amerykańskiej – omawia przyczyny, przebieg i skutki wojny koreańskiej	– omawia sytuację w Chinach po śmierci Mao Zedonga – wyjaśnia, jaką rolę w konflikcie koreańskim odegrały Chiny, ZSRS i USA – wyjaśnia, jakie skutki przyniosła Japonii amerykańska okupacja		
Dekolonizacja Afryki i Azji	• Przyczyny rozpadu systemu kolonialnego • Konflikt indochiński • Powstanie Indii i Pakistanu • Wojna w Algierze • Dekolonizacja Afryki • Republika Południowej Afryki • Kraje Trzeciego Świata	– stosuje pojęcia: <i>dekolonizacja, kraje Trzeciego Świata</i> – lokalizuje w czasie: Rok Afryki (1960) – identyfikuje postacie: Mahatmy Gandhiego, Charles’a de Gaulle’a – podaje przyczyny rozpadu systemu kolonialnego – omawia etapy dekolonizacji Afryki	– stosuje pojęcia: <i>Indyjski Kongres Narodowy, taktyka biernego oporu, apartheid</i> – lokalizuje w czasie: I wojnę indochińską (1946–1954), konferencję genewską (1955) – lokalizuje w przestrzeni państwa, które powstały w wyniku dekolonizacji azjatyckich posiadłości kolonialnych Francji i Wielkiej Brytanii – identyfikuje postać Ho Shi Mina – omawia przyczyny, przebieg i skutki I wojny indochińskiej – przedstawia okoliczności powstania Indii i Pakistanu – wyjaśnia, co łączyło ruchy niepodległościowe w Afryce	– stosuje pojęcia: <i>Viet Minh, Ruch Państw Niezależnych</i> – lokalizuje w czasie: proklamowanie niepodległości Indii i Pakistanu (1947), bitwę pod Dien Bien Phu (1954), wojnę o niepodległość Algierii (1954–1962), konferencję w Bandungu (1955) – lokalizuje w przestrzeni obszary Azji, na których wystąpiły konflikty zbrojne w czasie dekolonizacji – identyfikuje postać Ahmeda Sukarno – przedstawia różnice w polityce wobec kolonii prowadzonej przez W. Brytanię i Francję – opisuje relacje indyjsko-pakistańskie,	– stosuje pojęcia: <i>Brytyjska Wspólnota Narodów, Unia Francuska, powstanie Mau Mau, Organizacja Jedności Afrykańskiej, Unia Afrykańska</i> – lokalizuje w czasie: powstanie Demokratycznej Republiki Wietnamu (IX 1945), wojny o Kaszmir (1947, 1965, 1971, 1999), powołanie Organizacji Jedności Afrykańskiej (1963) – identyfikuje postacie: Ahmeda Ben Belli, Kwame Nkrumaha, Jomo Kenyatty – wyjaśnia, w jakich okolicznościach Indonezja proklamowała niepodległość – wyjaśnia, w jakich okolicznościach uznano niepodległość Malajów	– ocenia proces dekolonizacji i jego wpływ na sytuację geopolityczną na świecie

				– omawia przyczyny, przebieg i skutki wojny w Algierze – wyjaśnia, w jakich okolicznościach utworzono Republikę Południowej Afryki – wyjaśnia, w jaki sposób rywalizacja między krajami zachodnimi i ZSRS wpłynęła na losy innych kontynentów	– porównuje przebieg procesów dekolonizacyjnych w Afryce i Azji	
Konflikty na Bliskim Wschodzie	• Powstanie państwa żydowskiego • Niepodległy Izrael • Kryzys sueski • Wojna sześciodniowa • Wojna Jom Kippur • Układ w Camp David • Organizacja Wyzwolenia Palestyny • Rewolucja islamska w Iranie	– stosuje pojęcie <i>fundamentalności</i> – lokalizuje w czasie: proklamowanie państwa Izrael (V 1948), układ w Camp David (1978) – identyfikuje postacie: Dawida Ben Guriona, Richarda Nixona, Leonida Breżniewa, Jasera Arafata, Saddama Husajna – opisuje okoliczności powstania państwa Izrael – wyjaśnia, jakie znaczenie dla stabilizacji stosunków bliskowschodnich miał układ w Camp David	– stosuje pojęcia: <i>Organizacja Wyzwolenia Palestyny, intifada, Autonomia Palestyńska</i> – lokalizuje w czasie: wojnę o niepodległość Izraela (1948–1949), kryzys sueski (X 1956), wojnę sześciodniową (VI 1967), wojnę Jom Kippur (X 1973), rewolucję w Iranie (1979) – identyfikuje postacie: Menachema Begina, Gamala Abdela Nasera, Goldę Meir, Billa Clintona – wymienia wojny, jakie toczył Izrael z państwami arabskimi – omawia cele i działalność Organizacji Wyzwolenia Palestyny	– stosuje pojęcia: <i>kibuc, idea panarabska, ajatollah</i> – lokalizuje w czasie: nacjonalizację Kanału Sueskiego (1956), wojnę iracko-irańską (1980–1988), I intifadę (1987) – lokalizuje w przestrzeni podczasy wojny sześciodniowej, ziemie zajęte przez Izrael podczas wojny Jom Kippur – identyfikuje postacie: Moszego Dajana, Anwarę as-Sadata, Jimmy’ego Cartera, Hosniego Mubarakę – wyjaśnia, jak na powstanie Izraela zareagowała ludność arabska	– stosuje pojęcia: <i>Irgun, Hagana, „biała rewolucja”</i> – lokalizuje w czasie: rewolucję w Egipcie (1952), zamach w Monachium (1972), pokój izraelsko-egipski w Waszyngtonie (1979), porozumienie z Oslo (1993) – identyfikuje postacie: Faruka I, Mohammada Rezy Pahlawiego, Ruhollaha Chomejniego – przedstawia sytuację w Palestynie po zakończeniu II wojny światowej – omawia proces dekolonizacji Bliskiego Wschodu – wyjaśnia, jaką rolę w konfliktach izraelsko-arabskich odgrywał ZSRS	– ocenia wpływ konfliktów izraelsko-arabskich na sytuację geopolityczną w regionie i na świecie

			– omawia przyczyny i skutki rewolucji islamskiej w Iranie – wymienia skutki kryzysu sueskiego dla Francji, Wielkiej Brytanii i Egiptu	– przedstawia funkcjonowanie państwa izraelskiego w początkach jego istnienia – wyjaśnia, jak doszło do kryzysu sueskiego i jakie były jego konsekwencje – wyjaśnia, jak na kryzys sueski zareagowały państwa zachodnie i ZSRS – przedstawia przyczyny i skutki wojny sześciodniowej – omawia przyczyny i skutki wojny Jom Kippur	– wyjaśnia, jakie skutki miała zmiana taktyki działania Palestyńczyków przeciwko Izraelowi w czasie intifady – wyjaśnia, jaką rolę w zimnowojennej rywalizacji pomiędzy USA i ZSRS odegrały konflikty na Bliskim Wschodzie	
Zimna wojna w latach 60. i 70.	• Rywalizacja Wschód–Zachód • Wyścig zbrojeń • Kryzys kubański • Wojna w Wietnamie • Konflikty w Laosie i Kambodży • Wzrost wpływów ZSRS na świecie • Odprężenie	– stosuje pojęcie <i>wyścig zbrojeń</i> – lokalizuje w czasie: kryzys kubański (1962), Konferencję Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (1973–1975) – identyfikuje postacie: Nikity Chruszczowa, Johna Kennedy’ego, Fidela Castro – wyjaśnia, na czym polegał zimnowojenny wyścig zbrojeń – wyjaśnia, jaką rolę w kryzysie kubańskim odegrała rywalizacja między USA i ZSRS	– stosuje pojęcia: <i>Vietcong, efekt domina</i> – lokalizuje w czasie: przejęcie władzy na Kubie przez Fidela Castro (1959), uznanie polskiej granicy zachodniej przez RFN (1970), zawieszenie broni w wojnie wietnamskiej (1973) – lokalizuje w przestrzeni państwa, w których doszło do przejęcia władzy przez siły komunistyczne – identyfikuje postacie: Ernesta Che Guevary, Leonida Breżniewa, Ho Szi Mina – omawia przyczyny, przebieg i skutki kryzysu kubańskiego	– stosuje pojęcia: <i> tzw. gorąca linia, szlak Ho Szi Mina</i> – lokalizuje w czasie: desant w Zatoce Świń (1961), lądowanie na Księżycu (1969), podpisanie układu Salt I (1972) i Salt II (1979), dyktaturę Czerwonych Khmerów (1975–1979) – identyfikuje postacie: Jurija Gagarina, Neila Armstronga, Lyndona B. Johnsona, Richarda Nixona, Geralda Forda – charakteryzuje rywalizację Wschód–Zachód w latach 60. XX w.	– stosuje pojęcie <i>sandiniści</i> – lokalizuje w czasie: lot w kosmos Jurija Gagarina (1961), przejęcie władzy przez Leonida Breżniewa (1966), wojnę domową w Kambodży (1970–1975), zamach stanu w Chile (1973), wybuch rewolucji w Nikaragui (1979) – identyfikuje postacie: Pol Pota, Salvadora Allende, Augusta Pinocheta, Luisa Somozę – wyjaśnia, jaką rolę w rywalizacji między Wschodem i Zachodem odgrywał podbój kosmosu	– ocenia interwencję USA w Wietnamie – ocenia konsekwencje, jakie niósł za sobą wyścig zbrojeń – ocenia konsekwencje politycznej rywalizacji Wschód–Zachód w latach 60. – ocenia konsekwencje polityczne wzrostu wpływów ZSRS na świecie w latach 60. i 70.

			– wyjaśnia, dlaczego USA zaangażowały się w wojnę w Wietnamie – omawia działania ZSRS, które zmierzały do zwiększenia jego wpływów w świecie lat 70.	– omawia przejawy polityki odprężenia w latach 70. XX w. – wyjaśnia, jak rozwój broni jądrowej wpłynął na konflikty zimnowojenne – przedstawia amerykańskie w wojnę w Wietnamie i jego skutki	– omawia sytuację w Wietnamie po klęsce Francji w Indochinach – przedstawia konflikty w Laosie i Kambodży	
USA i Europa Zachodnia podczas zimnej wojny	• RFN i Włochy • Stare mocarstwa • Rewolucja goździków • Zmiany w Grecji i Hiszpanii • Początki integracji europejskiej • Od EWG do Rady Europejskiej • Stany Zjednoczone w latach 60. • Ameryka po wojnie wietnamskiej	– stosuje pojęcia: <i>Euro-pejska Wspólnota Węgla i Stali, Europejska Wspólnota Gospodarcza, Rada Europejska, Parlament Europejski</i> – lokalizuje w czasie: powstanie Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali (1952), traktaty rzymskie (1957) – lokalizuje w przestrzeni państwa założycielskie EWWiS – identyfikuje postacie: Roberta Schumana, Konrada Adenauera, Johna Kennedy'ego – wymienia etapy integracji państw Europy Zachodniej	– stosuje pojęcia: <i>junta, plan Schumana, Rada Europy, Europejska Konwencja Praw Człowieka, Europejski Trybunał Praw Człowieka, Europejska Wspólnota Energii Atomowej, polityka de-tente</i> – lokalizuje w czasie: plan Schumana (1950), przyjęcie Europejskiej Konwencji Praw Człowieka (1950), II wojnę indochińską (1955–1975) – lokalizuje w przestrzeni państwa, które wstąpiły do EWG w latach 1973–1986 – identyfikuje postacie: Jeana Moneta, Alcida de Gasperiego, Paula-Henriego Spaaka, Richarda Nixona – przedstawia początki integracji europejskiej	– stosuje pojęcia: <i>rewolucja goździków, kraje Beneluksu, Europejska Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju, Unia Zachodnioeuropejska, afera „Watergate”, im-peachment</i> – lokalizuje w czasie: utworzenie Europejskiej Organizacji Współpracy Gospodarczej (1948), utworzenie Rady Europy (1949), zamach stanu w Grecji (1967), aferę „Watergate” (1972), rewolucję goździków (1974), powrót Burbonów na tron Hiszpanii (1975), pierwsze wybory do Parlamentu Europejskiego (1979)	– stosuje pojęcie <i>junta</i> tzw. <i>czarnych pułkowników</i> – lokalizuje w czasie: Kongres Europy w Hadze (1948), objęcie tronu przez Elżbietę II (1952), V Republikę we Francji (1959–1969), zamach w Dallas (1963), juntę tzw. czarnych pułkowników (1967–1974), podpisanie przez RFN układów o wzajemnych stosunkach z ZSRS oraz PRL (1970), kryzys paliwowy (1973), pierwsze demokratyczne wybory w Hiszpanii (1977) – identyfikuje postacie: António de Oliveiry Salazara, Lyndona B. Johnsa – przedstawia sytuację polityczną we Włoszech	– ocenia politykę wewnętrzną i zagraniczną J. Kennedy'ego oraz L. B. Johnsa – ocenia polityczne i gospodarcze znaczenie integracji europejskiej

			– omawia funkcjonowanie EWG do końca lat 70. – omawia skutki, jakie przyniosła USA wojna w Wietnamie	– identyfikuje postacie: Willy’ego Brandta, Juana Carlosa – omawia sytuację polityczną w RFN – charakteryzuje sytuację polityczną w Wielkiej Brytanii i Francji – omawia przemiany polityczne, jakie zaszły w Grecji i Hiszpanii – charakteryzuje sytuację polityczną w USA – wyjaśnia, jaki wpływ na sytuację polityczną w USA miała afera „Water-gate”	– przedstawia przyczyny i skutki rewolucji goździków w Portugalii – omawia przyczyny i skutki kryzysu paliwowego – porównuje sytuację polityczno-gospodarczą w państwach Europy Zachodniej po II wojnie światowej	
Przemiany społeczne i kulturowe	• Rewolucja obyczajowa • Muzyka rockowa • Popart • Ruchy kontestatorskie • Bunty studenckie • Ruchy feministyczne • Terroryzm polityczny • Walka z segregacją rasową • Przemiany w Kościele katolickim	– stosuje pojęcia: <i>rewolucja obyczajowa, pacyfizm, feminizm, rasizm, laicyzacja</i> – lokalizuje w czasie: Sobór Watykański II (1962–1965) – przedstawia, na czym polegała rewolucja obyczajowa lat 60. i 70. XX w. – wymienia zmiany w Kościele katolickim, które były rezultatem obrad Soboru Watykańskiego II	– stosuje pojęcia: <i>„zgniły” Zachód, subkultura, hipisi, kontrkultura, rewolucja seksualna, segregacja rasowa, Afroamerykanie, ruch ekumeniczny</i> – lokalizuje w czasie: zniesienie segregacji rasowej w USA (1964), bunty studenckie (1968) – identyfikuje postać Martina Luthera Kinga – wyjaśnia, dlaczego doszło do rewolucji obyczajowej na przełomie lat 60. i 70. XX w. – charakteryzuje kontrkulturę lat 60. i 70. XX w.	– stosuje pojęcia: <i>ruch kontestatorski, popart, terroryzm polityczny</i> – lokalizuje w czasie: marsz na Waszyngton (1963), festiwal w Woodstock (1969) – identyfikuje postacie: Andy’ego Warhola, Jana XXIII, Pawła VI – charakteryzuje ruch hipisowski – wyjaśnia, dlaczego muzyka rockowa stała się symbolem nowej epoki – wymienia ruchy kontestatorskie, jakie pojawiły się w latach 60. i 70. XX w.	– stosuje pojęcia: <i>Ku-Klux-Klan, teologia wyzwolenia</i> – identyfikuje postacie: związane z ruchami kontestatorskimi, Betty Friedan, Gustava Gutiérreza – wyjaśnia, jak doszło do pojawienia się terroryzmu lewackiego – przedstawia metody walki z rasizmem, jakie stosowali amerykańscy działacze na rzecz praw obywatelskich w latach 60. i 70. – wyjaśnia, na czym polegała teologia wyzwolenia	– ocenia, jaki wpływ na zachodnie społeczeństwa miała rewolucja obyczajowa – ocenia, czy Sobór Watykański II był przełomowym wydarzeniem w historii Kościoła katolickiego – ocenia zmianę roli kobiet w życiu społeczeństw zachodnich – ocenia stosunek państw i społeczeństw do działalności organizacji terrorystycznych

			– wymienia zjawiska i procesy, które doprowadziły do buntów studenckich w 1968 r. – omawia przyczyny narodzin ruchów feministycznych – wyjaśnia, na czym polegała rewolucja seksualna w latach 60. XX w. i jakie były jej skutki	– wyjaśnia, jakie czynniki miały wpływ na powstanie popartu – wymienia lewackie organizacje terrorystyczne, które działały w Europie w latach 70. i 80. – omawia proces walki z segregacją rasową w USA – charakteryzuje przemiany w Kościele katolickim przeprowadzone w wyniku obrad Soboru Watykańskiego II		
IV. Polska pod władzą komunistów						
Początki rządów komunistów	• Nowe granice • Przesiedlenia ludności • Represje nowych władz • Akcja „Wisła” • Pogrom kielecki • Przejęcie władzy w państwie przez komunistów • Referendum ludowe • Wybory do Sejmu Ustawodawczego	– stosuje pojęcia: <i>Ziemie Odzyskane, Tymczasowy Rząd Jedności Narodowej, referendum ludowe, Polska Zjednoczona Partia Robotnicza</i> – lokalizuje w czasie: powstanie Tymczasowego Rządu Jedności Narodowej (28 VI 1945), referendum ludowe (30 VI 1946), powstanie Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej (XII 1948) – lokalizuje w przestrzeni tereny, które Polska straciła, oraz tereny, które zyskała po II wojnie światowej	– stosuje pojęcia: <i>reemigranci, repatrianci, akcja „Wisła”, autochtoni, Milicja Obywatelska, pogrom kielecki</i> – lokalizuje w czasie: zawarcie układu polsko-sowieckiego (16 VIII 1945), powojenne przesiedlenia ludności (1945–1947), pogrom kielecki (VII 1946), wybory do Sejmu Ustawodawczego (19 I 1947), akcję „Wisła” (IV–VII 1947) – identyfikuje postacie: Edwarda Osóbki-Moraw-	– stosuje pojęcia: <i>Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego, testament Polski Walczącej</i> – lokalizuje w czasie: rozwiązanie się Rady Jedności Narodowej (1 VII 1945), podpisanie układu o przyjaźni między Polską a Czechosłowacją (III 1947), ucieczkę S. Mikołajczyka (X 1947), zawarcie układu Polski z NRD (1950) oraz z RFN (1970) – identyfikuje postać Stanisława Radkiewicza – wyjaśnia, w jaki sposób uregulowano kwestie	– lokalizuje w czasie: cofnięcie poparcia aliantów zachodnich dla rządu emigracyjnego (5 VII 1945), założenie Polskiego Stronnictwa Ludowego (VIII 1945) – wyjaśnia, jaki stosunek do referendum ludowego miały partie polityczne i ugrupowania podziemne przeciwne komunistom – charakteryzuje sytuację polityczną w państwie polskim w latach 1945–1947	– ocenia postawy Polaków wobec nowej władzy – ocenia skuteczność działań podejmowanych przez komunistów w celu przejęcia władzy w Polsce

		– identyfikuje postacie: Stanisława Mikołajczyka, Bolesława Bieruta – wymienia przyczyny i skutki powojennej migracji ludności na ziemiach polskich – wyjaśnia, kogo i w jaki sposób represjonowała władza komunistyczna w powojennej Polsce – omawia przyczyny i skutki referendum ludowego w 1946 r.	skiego, Władysława Gomułki, Józefa Cyrankiewicza – omawia zmiany terytorialne, jakie objęły Polskę po II wojnie światowej – przedstawia przyczyny, cele i skutki akcji „Wisła” – wyjaśnia, jakie były przyczyny pogromu kieleckiego – wymienia etapy przejmowania władzy w państwie przez komunistów	granic Polski po II wojny światowej – charakteryzuje przesiedlenia ludności na ziemiach polskich po zakończeniu wojny – omawia proces przejmowania władzy w państwie przez komunistów – wyjaśnia, jaką rolę w powojennej Polsce odgrywało PSL – przedstawia metody przejmowania władzy w Polsce przez komunistów – opisuje okoliczności, w jakich doszło do pierwszych powojennych wyborów do Sejmu Ustawodawczego		
Opór wobec nowej władzy	• Opozycja wobec władzy komunistycznej • Obława augustowska • Podziemie antykomunistyczne • Żołnierze niezłomni	– stosuje pojęcia: <i>żołnierze niezłomni, podziemie antykomunistyczne</i> – identyfikuje postacie: Bolesława Bieruta, Leopolda Okulickiego ps. Niedźwiadek, Augusta Emila Fieldorfa ps. Nil, Danuty Siedzikówny ps. Inka, Feliksa Selmanowicza ps. Zagończyk, Witolda Pileckiego – przedstawia metody, jakimi komuniści walczyli z opozycją polityczną i	– stosuje pojęcia: <i>mała konstytucja, Zrzeszenie „Wolność i Niezawisłość”, ugrupowania „Nie”, Narodowe Siły Zbrojne</i> – lokalizuje w czasie: działalność Zrzeszenia „Wolność i Niezawisłość” (IX 1945–1947), uchwalenie małej konstytucji (19 II 1947) – lokalizuje w przestrzeni obszary, na których najintensywniej działało	– stosuje pojęcia: <i>obława augustowska, Narodowe Zjednoczenie Wojskowe</i> – lokalizuje w czasie: obławę augustowską (VII 1945) – lokalizuje w przestrzeni tereny, na których działały oddziały UPA – identyfikuje postacie: Jerzego Giedroycia, Józefa Franczaka ps. Lalek	– stosuje pojęcie <i>Delegatura Zagraniczna WiN</i> – lokalizuje w czasie: działalność Delegatury Zagranicznej WiN (1946–1953), „proces generatów” (1951) – identyfikuje postacie: Jerzego Kirchmayera, Stefana Mossora, Franciszka Hermana, Stanisława Tatara, Mariana Utnika, Franciszka Niepokólczyckiego, Wincetego Kwiecińskiego, Łukasza Cieplińskiego,	– ocenia skuteczność działalności opozycji antykomunistycznej – ocenia postawę społeczeństwa polskiego wobec działań antykomunistycznego podziemia

		podziemiem niepodległościowym	podziemie antykomunistyczne – identyfikuje postacie: Zygmunta Szendzielarza ps. Łupaszka, Jana Rodowicza ps. Anoda – omawia założenia ustrojowe wprowadzone przez małą konstytucję z 1947 r. – wymienia organizacje działające w ramach podziemia antykomunistycznego – omawia przykłady żołnierzy niezłomnych, ich działania i losy	– wyjaśnia, dlaczego doszło do obławy augustowskiej i jakie były jej skutki – wyjaśnia, w jaki sposób władze walczyły z podziemiem antykomunistycznym	– przedstawia powojenne losy żołnierzy Polskich Sił Zbrojnych – omawia działalność polskiego podziemia antykomunistycznego w latach 1945–1948	
Powojenna odbudowa kraju	• Straty wojenne • Bilans II wojny światowej • Odbudowa Warszawy • Reforma rolna • Próba kolektywizacji • Nacjonalizacja • Handel • Sytuacja życiowa ludności • Plan trzyletni • Szkolnictwo	– stosuje pojęcia: <i>reforma rolna, gospodarka centralnie planowana, nacjonalizacja, plan trzyletni</i> – lokalizuje w czasie: wydanie dekretu o reformie rolnej (6 IX 1944), uchwalenie ustawy o nacjonalizacji (3 I 1946), plan trzyletni (1947–1949) – przedstawia założenia i sposób realizacji reformy rolnej – wyjaśnia, na czym polegała gospodarka centralnie planowana	– stosuje pojęcia: <i>kolektywizacja, Państwowe Gospodarstwa Rolne, „bitwa o handel”</i> – lokalizuje w czasie: „bitwę o handel” (IV 1947), utworzenie Państwowych Gospodarstw Rolnych (1949) – omawia straty infrastrukturalne i demograficzne, jakie poniosła Polska w wyniku II wojny światowej – omawia proces kolektywizacji polskiej wsi – opisuje proces nacjonalizacji przeprowadzony	– stosuje pojęcia: <i>Rolnicze Spółdzielnie Produkcyjne, współzawodnictwo pracy</i> – lokalizuje w czasie: powstanie Ministerstwa Odbudowy (IV 1945), wprowadzenie obowiązkowego szkolnictwa podstawowego (1948) – identyfikuje postać Wincentego Pstrawskiego – przedstawia działania, jakie podjęto po zakończeniu wojny w celu odbudowy kraju ze zniszczeń	– stosuje pojęcie <i>Organizacja Narodów Zjednoczonych do spraw Pomocy i Odbudowy</i> – lokalizuje w czasie: uchwalenie ustawy o obowiązku bezpłatnej nauki dla analfabetów i półanalfabetów (1949) – omawia organizację szkolnictwa w powojennej Polsce	– ocenia skuteczność działań nowej władzy zmierzających do odbudowy powojennej Polski – ocenia postawy Polaków wobec reform przeprowadzanych przez nową władzę

			przez władze komunistyczne – przedstawia założenia i realizację planu trzyletniego	– wyjaśnia, dlaczego proces kolektywizacji w Polsce zakończył się fiaskiem – omawia tzw. „bitwę o handel” i jej gospodarcze konsekwencje – wyjaśnia, na czym polegało współzawodnictwo pracy		
Stalinizm w Polsce	• Powstanie PZPR • Kult jednostki • Prześladowania Kościoła katolickiego • Indoktrynacja młodzieży • Konstytucja PRL • Plan sześcioletni • Socrealizm	– stosuje pojęcia: <i>stalinizm, kult jednostki, Polska Rzeczpospolita Ludowa, plan sześcioletni</i> – lokalizuje w czasie: powstanie Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej (XII 1948), plan sześcioletni (1950–1955), uchwalenie konstytucji PRL (22 VII 1952) – identyfikuje postacie: Bolesława Bierut, Stefana Wyszyńskiego – omawia przejawy kultu jednostki w powojennej Polsce – opisuje system polityczny PRL wprowadzony przez konstytucję z 1952 r. – wyjaśnia, jakie konsekwencje gospodarcze i społeczne przyniósł plan sześcioletni	– stosuje pojęcia: <i>Związek Młodzieży Polskiej, socrealizm, gospodarka socjalistyczna</i> – lokalizuje w czasie: socrealizm (1949–1956), uchwałę o wymianie pieniędzy (1950), internowanie prymasa S. Wyszyńskiego (1953–1956) – identyfikuje postać Józefa Cyrankiewicza – omawia okoliczności powstania PZPR – wyjaśnia, jakie cele miały organizacje młodzieżowe zakładane przez komunistyczne władze – charakteryzuje założenia i realizację planu sześcioletniego – przedstawia socrealizm w polskiej kulturze	– stosuje pojęcia: <i>nomenklatura, Służba Polsce, Ochotnicze Hufce Pracy</i>, – lokalizuje w czasie: objęcie funkcji prymasa Polski przez S. Wyszyńskiego (X 1948), wydanie dekretu o ochronie wolności sumienia (1949), powstanie Radia Wolna Europa (1949), wystosowanie przez biskupów listu do władz PRL <i>Non possumus</i> (III 1953) – identyfikuje postacie: Jakuba Bermana, Hilarego Minca – wyjaśnia, na czym polegała nomenklatura – przedstawia organizacje, które służyły komunistycznej władzy do osłabienia wpływów Kościoła katolickiego	– stosuje pojęcie <i>ruch księży-patriotów</i> – lokalizuje w czasie: powstanie Stowarzyszenia PAX (1947), powstanie ruchu księży-patriotów (1949), przejęcie przez państwo Caritas i majątków kościelnych (1950), podpisanie porozumienia między rządem a Episkopatem (IV 1950) – identyfikuje postacie: Bolesława Piaseckiego, Czesława Kaczmarka, Józefa Światły – wyjaśnia, w jaki sposób socrealizm odzwierciedlał ideologiczne założenia systemu politycznego PRL	– ocenia, czy Polska w latach 1947–1956 była państwem totalitarnym – ocenia relacje między państwem a Kościołem katolickim w okresie stalinowskim – ocenia okres stalinizmu w Polsce

			– wyjaśnia, w jakim celu wprowadzono w 1950 r. reformę walutową	– omawia politykę władz komunistycznych wobec Kościoła katolickiego – wyjaśnia, które organizacje służyły indoktrynacji młodzieży		
Odwilż i polski Październik	• Początki odwilży • Antykomunistyczny bunt w Poznaniu • Polski Październik • Początek rządów Gomułki • Sytuacja gospodarcza • Kultura w okresie rządów Gomułki	– stosuje pojęcia: <i>poznański Czerwiec, odwilż październikowa</i> – lokalizuje w czasie: poznański Czerwiec (28–30 VI 1956), VIII Plenum KC PZPR (X 1956) – identyfikuje postacie: Władysława Gomułki, Stanisława Mrożka – przedstawia przyczyny, przebieg i skutki poznańskiego Czerwca – wyjaśnia, na czym polegała odwilż październikowa	– stosuje pojęcia: „<i>pol-ska droga do socjali-zmu</i>”, <i>pol-ska szkoła pla-katu, pol-ska szkoła fil-mowa</i> – lokalizuje w czasie: śmierć B. Bieruta (III 1956), koniec odwilży październikowej (1957) – identyfikuje postacie: Józefa Cyrankiewicza – przedstawia okoliczności, które w 1956 r. doprowadziły do przejścia władzy przez W. Gomułkę – wymienia najważniejsze osiągnięcia polskiej kultury okresu odwilży	– stosuje pojęcia: <i>Klub Krzywego Koła, big-beat, bikerzy</i> – lokalizuje w czasie: powstanie Klubu Krzywego Koła (1955), opublikowanie <i>Poematu dla dorosłych</i> Adama Ważyka (VIII 1955) – identyfikuje postacie: Adama Ważyka – wyjaśnia, jaki wpływ na przemiany polityczne w 1956 r. miała trudna sytuacja gospodarcza – omawia proces destalinizacji Polski – charakteryzuje początek rządów W. Gomułki	– stosuje pojęcia: <i>nato-lińscy, puławianie, Zmilitaryzowane Od-wody Milicji Obywatel-skiej, akcja łączenia ro-dzin</i> – lokalizuje w czasie: powołanie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych (1954), reaktywowanie ZHP (1956), podpisanie porozumienia z ZSRS (1957), pierwszy Międzynarodowy Festiwal Piosenki (1961), pierwszy Krajowy Festiwal Piosenki Polskiej w Opolu (1963) – identyfikuje postacie: Leopolda Tyrmanda, Romka Strzałkowskiego, Stanisława Stommy, Stefana Kisielewskiego, Krzysztofa Komedy-Trzcńskiego, Zbigniewa Namysłowskiego – wyjaśnia, na czym polegała walka frakcyjna w PZPR i jakie były jej konsekwencje	– ocenia reakcję władz na wystąpienia robotnicze w 1956 r. – ocenia polityczne, gospodarcze i społeczne skutki odwilży październikowej

					– wyjaśnia, jaki wpływ na polską kulturę miała odwilż październikowa	
Rządy Gomułki	• Rządy Gomułki • Polityka zagraniczna PRL • Życie codzienne • Konflikt władzy z Kościołem • Marzec 1968 r. • Opozycja lat 60. • Interwencja w Czechosłowacji • Grudzień '70 na Wybrzeżu	– stosuje pojęcia: <i>wydarzenia marcowe, wydarzenia grudniowe</i> – lokalizuje w czasie: obchody Millennium Chrztu Polski (IV–V 1966), wydarzenia marcowe (III 1968), wydarzenia grudniowe na Wybrzeżu (14–22 XII 1970) – identyfikuje postacie: Władysława Gomułki, Edwarda Gierka – omawia przyczyny, przebieg i skutki Marca 1968 r. – przedstawia przyczyny, przebieg i skutki wydarzeń grudniowych na Wybrzeżu w grudniu 1970 r.	– stosuje pojęcia: <i>mała stabilizacja, strajk okupacyjny, „czarny czwartek”</i> – lokalizuje w czasie: podpisanie układu o normalizacji stosunków między PRL a RFN (7 XII 1970), początek strajku w Stoczni Gdańskiej (14 XII 1970), „czarny czwartek” (17 XII 1970) – identyfikuje postacie: Józefa Cyrankiewicza, Willy’ego Brandta, Wojciecha Jaruzelskiego – wyjaśnia, dlaczego lata rządów W. Gomułki nazywano małą stabilizacją – wyjaśnia, jak doszło do konfliktu władzy z Kościołem katolickim w latach 60. XX w. – wymienia powody protestów robotników, studentów i intelektualistów w latach 1956–1970	– stosuje pojęcia: <i>tzw. komandosi, rewizjoniści, dogmatycy</i> – lokalizuje w czasie: orędzie biskupów polskich do biskupów niemieckich (XI 1965), spektakl <i>Dziady</i> w Teatrze Narodowym (30 I 1968), ogłoszenie podwyżki cen żywności (12 XII 1970) – identyfikuje postacie: Jacka Kuronia, Adama Michnika, Karola Modzelewskiego, Piotra Jaroszewicza – omawia sytuację gospodarczą Polski za rządów W. Gomułki – wyjaśnia, kto zainicjował tworzenie się opozycji wobec władz komunistycznych w latach 60. XX w. – przedstawia udział Polski interwencji w Czechosłowacji w 1968 r. – wyjaśnia, jaki wpływ miały wydarzenia Marca '68 i Grudnia '70 na pozycję Gomułki w partii i społeczeństwie	– stosuje pojęcia: <i>tzw. partyzanci, tzw. docenci marcowi, List 34, stan wyjątkowy, godzina milicyjna</i> – lokalizuje w czasie: opublikowanie Listu 34 (III 1964), protest Ryszarda Siwca (IX 1968) – identyfikuje postacie: Mieczysława Moczara, Antoniego Słonimskiego, Ryszarda Siwca, Zbyszka Godlewskiego, Alojzego Karkoszki, Stanisława Kościółka, Mariana Spychalskiego – omawia proces wzmacniania pozycji Polski na arenie międzynarodowej – wyjaśnia, jaki wpływ na sytuację polityczną w Polsce miała sześciomiesięczna wojna izraelsko-arabska – opisuje kierunki polityki zagranicznej PRL	– ocenia rządy W. Gomułki – ocenia reakcję władz na wydarzenia marcowe 1968 r. i wystąpienia robotnicze w 1970 r. – ocenia postawę władz PRL wobec Kościoła katolickiego – ocenia działalność opozycji wobec władz komunistycznych w latach 60.

Rządy Gierka	• Początki rządów Gierka • Gospodarka lat 70. • Polityka zagraniczna Gierka • Zmiany w konstytucji • Propaganda sukcesu	– stosuje pojęcie „<i>propaganda sukcesu</i>” – lokalizuje w czasie: objęcie stanowiska I sekretarza KC PZPR przez E. Gierka (20 XII 1970), kryzys gospodarczy (1976–1980) – identyfikuje postacie: Edwarda Gierka – wymienia przykłady inwestycji przemysłowych i infrastrukturalnych lat 70. – wyjaśnia, dlaczego doszło do załamania gospodarczego w Polsce w drugiej połowie lat 70.	– stosuje pojęcie <i>kino moralnego niepokoju</i> – lokalizuje w czasie: plan gospodarczy ekipy E. Gierka (1971–1975), nowelizację Konstytucji PRL (II 1976) – identyfikuje postacie: Piotra Jaroszewicza, Jacka Kuronia – wyjaśnia, na czym polegała i jakie cele chciała osiągnąć propaganda sukcesu uprawiana przez ekipę E. Gierka – omawia nową strategię gospodarczą i plan reform gospodarczych rządu E. Gierka – przedstawia, jakie zmiany wprowadzono do Konstytucji PRZ w 1976 r.	– stosuje pojęcie <i>nowomowa partyjna</i> – lokalizuje w czasie: podpisanie Aktu końcowego KBWE (1975), reformę administracyjną (1975) – identyfikuje postacie: Jana Olszewskiego – wyjaśnia, czego domagały się środowiska opozycyjne w drugiej połowie lat 70. – wyjaśnia, na czym polegała reforma administracyjna w 1975 r.	– lokalizuje w czasie: ogłoszenie Listu 59 (XII 1975), lot M. Hermańskiego w kosmos (1978) – identyfikuje postacie: Jakuba Karpińskiego, Edwarda Lipińskiego, Feliksa Falka – omawia politykę zagraniczną rządu E. Gierka	– ocenia politykę prowadzoną przez E. Gierka – ocenia skuteczność propagandy sukcesu prowadzonej przez ekipę E. Gierka
Początek opozycji demokratycznej	• Kryzys gospodarczy i społeczny • Wydarzenia 1976 r. • Opozycja lat 70. • Relacje z Kościołem • Polska pod koniec lat 70.	– stosuje pojęcie <i>opozycja demokratyczna</i> – lokalizuje w czasie: wybór kard. K. Wojtyły na papieża (16 X 1978) – identyfikuje postacie: Jacka Kuronia, Adama Michnika, Edwarda Gierka – wymienia ugrupowania opozycyjne, które powstały w Polsce w latach 70.	– stosuje pojęcie <i>wydarzenia radomskie</i> – lokalizuje w czasie: wydarzenia radomskie (25 VII 1976), powstanie Komitetu Obrony Robotników (IX 1976), powstanie Komitetu Samoobrony Społecznej KOR (IX 1977), I pielgrzymkę Jana Pawła II do Polski (2–10 VI 1979)	– lokalizuje w czasie: powstanie Polskiego Porozumienia Niepodległościowego (1976) – identyfikuje postacie: Zdzisława Najdera, Jana Józefa Lipskiego, Stanisława Pyjasa, Leszka Moczulskiego – charakteryzuje organizacje opozycyjne lat 70.	– lokalizuje w czasie: zastosowanie <i>Apelu do społeczeństwa i władz PRL</i> (IX 1976), śmierć S. Pyjasa (V 1977), powstanie tzw. Latającego Uniwersytetu (1977) i Towarzystwa Kursów Naukowych (1978) – identyfikuje postacie: Edwarda Lipińskiego, Andrzeja Czumy, Tadeusza Stańskiego, Romualda	– ocenia, jaki wpływ miał wybór Karola Wojtyły na papieża na sytuację panującą w Polsce – ocenia działalność opozycji antykomunistycznej lat 70.

		– wyjaśnia, jakie społeczne znaczenie miał wybór Karola Wojtyły na papieża i jego pielgrzymka do ojczyzny	– identyfikuje postacie: Antoniego Macierewicza, Zbigniewa Romaszewskiego, Jana Olszewskiego, Piotra Jaroszewicza, Andrzeja Gwiazdy – wyjaśnia, jakie czynniki wpłynęły na powstawanie organizacji opozycyjnych w drugiej połowie lat 70. – omawia przyczyny, przebieg i skutki wydarzeń radomskich z czerwca 1976 r.	– omawia metody działania organizacji opozycyjnych lat 70. – opisuje stan polskiej gospodarki pod koniec lat 70.	Szeremietiewa, Kazimierza Świtonia, Krzysztofa Wyszowskiego, Antoniego Sokołowskiego, Jacka Bartyzela, Aleksandra Halla, Marka Jurka – charakteryzuje relacje władzy z Kościołem katolickim w latach 70.	
Powstanie NSZZ „Solidarność”	• Początek strajków • Sierpień 1980 • Powstanie NSZZ „Solidarność” • I Zjazd NSZZ „Solidarność” • Karnawał „Solidarności” • Władza wobec „Solidarności” • Zamach na papieża i śmierć prymasa • Na drodze do konfrontacji	– stosuje pojęcia: <i>Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność”, pluralizm</i> – lokalizuje w czasie: podpisanie porozumień sierpniowych (30 i 31 VIII oraz 3 IX 1980), powołanie Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność” (17 IX 1980) – identyfikuje postacie: Lecha Wałęsę, Wojciecha Jaruzelskiego – przedstawia postulaty strajkujących w Stoczni Gdańskiej – wyjaśnia, jakie skutki społeczne i polityczne	– stosuje pojęcia: <i>strajk solidarnościowy, Międzyzakładowy Komitet Strajkowy, karnawał „Solidarności”</i> – lokalizuje w czasie: rozpoczęcie strajku w Stoczni Gdańskiej (14 VIII 1980), ogłoszenie 21 postulatów (18 VIII 1980), karnawał „Solidarności” (IX 1980–XII 1981), zamach na Jana Pawła II (13 V 1981) – identyfikuje postacie: Anny Walentynowicz, Henryki Krzywonos, Bronisława Geremka, Tadeusza Mazowieckiego, Le-	– stosuje pojęcie <i>sklepy komercyjne</i> – lokalizuje w czasie: rozpoczęcie strajku w Szczecinie (18 VIII 1980), wydarzenia w Bydgoszczy (III 1981), I zjazd NSZZ „Solidarność” (IX–X 1981) – identyfikuje postacie: Aliny Pienkowskiej, Bogdana Borusewicza, Ryszarda Kuklińskiego – omawia stosunek władz do strajkujących w sierpniu 1980 r. – przedstawia decyzje podjęte podczas I Krajowego Zjazdu Delegatów NSZZ „Solidarność”	– lokalizuje w czasie: podpisanie porozumienia rzeszowsko-ustrzyckiego (II 1981) – identyfikuje postacie: Mariana Jurczyka, Bohdana Cywińskiego, Mieczysława Jagielskiego, Stanisława Kani – przedstawia stosunek społeczeństwa do „Solidarności” – charakteryzuje stosunek władz do „Solidarności”	– ocenia wpływ powstania NSZZ „Solidarność” na demokratyzację społeczeństwa i państwa – ocenia politykę władz wobec „Solidarności”

		przyniosły Polakom wydarzenia sierpniowe 1980 r.	cha Kaczyńskiego, Andrzeja Gwiazdę, Mieczysław Rakowskiego – omawia przyczyny, przebieg i skutki strajków w sierpniu 1980 r. – przedstawia okoliczności powstania NSZZ „Solidarność” – wyjaśnia, na czym polegał karnawał „Solidarności”	– wyjaśnia, jakie znaczenie dla Polaków w latach komunizmu miały postacie Jana Pawła II i prymasa S. Wyszyńskiego		
Stan wojenny	• Wprowadzenie stanu wojennego • Opór społeczeństwa • Pacyfikacja kopalni „Wujek” • Podziemna działalność „Solidarności” • Zmiany na szczeblach władzy • Protesty • Postawa Kościoła katolickiego • Polska gospodarka • Zniesienie stanu wojennego	– stosuje pojęcia: <i>stan wojenny, Wojskowa Rada Ocalenia Narodu</i> – lokalizuje w czasie: ogłoszenie stanu wojennego (13 XII 1981), zniesienie stanu wojennego (22 VII 1983) – identyfikuje postać Wojciecha Jaruzelskiego – wymienia ograniczenia i represje stosowane przez władze w czasie trwania stanu wojennego	– stosuje pojęcia: <i>go-dzina policyjna, internowanie</i> – lokalizuje w czasie: pacyfikację kopalni „Wujek” (16 XII 1981), utworzenie Tymczasowej Komisji Koordynacyjnej „Solidarności” (IV 1982), zawieszenie stanu wojennego (XII 1982) – identyfikuje postacie: Zbigniewa Bujaka, Władysława Frasyniuka, Bogdana Borusewicza, Jerzego Popiełuszkę – przedstawia okoliczności wprowadzenia stanu wojennego – wymienia przykłady protestów społecznych i wystąpień antyrządowych po wprowadzeniu stanu wojennego	– stosuje pojęcie <i>program „5 razy tak”</i> – lokalizuje w czasie: II pielgrzymkę Jana Pawła II do Polski (VI 1983), zabójstwo J. Popiełuszki (X 1984) – identyfikuje postacie: Bogdana Lisa, Władysława Hardka, Józefa Glempa, Zofii i Zbigniewa Romaszewskich – przedstawia reakcje społeczeństwa na wprowadzenie stanu wojennego – wyjaśnia, jakie znaczenie miała pacyfikacja kopalni „Wujek” – omawia sytuację gospodarczą w kraju na początku lat 80.	– lokalizuje w czasie: założenie Ogólnopolskiego Komitetu Oporu (I 1982), powstanie „Solidarności Walczącej” (VI 1982), powołanie Patriotycznego Ruchu Odrodzenia Narodowego (VII 1982) – identyfikuje postacie: Eugeniusza Szumiejki, Andrzeja Konarskiego, Aleksandra Halla, Jana Dobraczyńskiego, Kornela Morawieckiego – opisuje podziemną działalność „Solidarności” – charakteryzuje postawę Kościoła katolickiego wobec wydarzeń stanu wojennego	– ocenia decyzję o wprowadzeniu stanu wojennego – ocenia postawę Polaków wobec wprowadzenia stanu wojennego – ocenia postawę Kościoła katolickiego wobec wydarzeń stanu wojennego

			– omawia okoliczności zniesienia stanu wojennego	– przedstawia działania ks. J. Popiełuszki przeciwko władzy komunistycznej		
V. Świat na przełomie XX i XXI w.						
Blok wschodni i blok zachodni w latach 80.	• Blok wschodni w latach 70. i 80. • Rozwiązanie RWPG • Konflikt w Afganistanie • ZSRS w latach 80. • Katastrofa w Czarnobylu • Stany Zjednoczone w latach 70. i 80. • Program „gwiezdnych wojen” • Kryzysy naftowe • Europa Zachodnia w latach 70. i 80. • Konflikt w Irlandii Północnej	– stosuje pojęcia: <i>głasnosc, pierestrojka, doktryna Reagana</i>, „<i>imperium zła</i>” – identyfikuje postacie: Michaiła Gorbaczowa, Ronalda Reagana, Margaret Thatcher, – lokalizuje w czasie: objęcie władzy przez Michaiła Gorbaczowa (1985), objęcie rządów przez R. Reagana (1981) – identyfikuje postać M. Gorbaczowa – wyjaśnia, na czym polegały reformy przeprowadzone w ZSRS przez M. Gorbaczowa, – przedstawia, na czym polegała doktryna Reagana – wyjaśnia, w jakich okolicznościach nastąpiło symboliczne zakończenie zimnej wojny, – wyjaśnia, dlaczego ZSRS nazywano „<i>imperium zła</i>”	– stosuje pojęcia: <i>dysident, system nakazowo-rozdzielczy, projekt „gwiezdnych wojen”, IRA</i> – <i>Irlandzka Armia Republikańska</i> – lokalizuje w czasie: interwencję ZSRS w Afganistanie (1979–1989), odrzucenie doktryny Breżniewa (1989), ogłoszenie projektu „gwiezdnych wojen” (1983), porozumienie wielkopiątkowe (IV 1998) – identyfikuje postacie: George’a H.W. Busha (seniora), François Mitterranda, Helmuta Kohla – przedstawia sytuację społeczno-gospodarczą w państwach bloku wschodniego w latach 70. – omawia przyczyny i skutki interwencji sowieckiej w Afganistanie – wyjaśnia, na czym polegał program „gwiezdnych wojen” R. Reagana	– stosuje pojęcia: <i>socjalizm rynkowy, mudżahe-dini, Dolina Krzemowa, monetaryzm, etatyzm</i> – lokalizuje w czasie: katastrofę w Czarnobylu (IV 1986), rozwiązanie RWPG (1991), II kryzys naftowy (1979–1982), wojnę o Falklandy (1982) – identyfikuje postacie: Nicolae Ceaușescu, Jurijsa Andropowa – charakteryzuje sytuację gospodarczą i polityczną w ZSRS w latach 80. – wyjaśnia, w jakich okolicznościach rozwiązano RWPG – opisuje sytuację gospodarczo-polityczną w USA w latach 70. i 80. – przedstawia skutki kryzysów naftowych w latach 70. i 80. – omawia przyczyny, przejawy i skutki konfliktu w Irlandii Północnej	– stosuje pojęcia: <i>woluntaryzm gospodarczy, finlandyzacja, teoria keynizmu</i> – lokalizuje w czasie: bojkot igrzysk olimpijskich w Moskwie (1980), spotkanie na Malcie (2–3 XII 1989) – identyfikuje postacie: Andrieja Sacharowa, Hafizullah Amina, Babraka Karmala, Konstantina Czernienki – omawia zmiany, do jakich doszło w gospodarkach Jugosławii i Węgier w latach 70. – wyjaśnia, na czym polega woluntaryzm gospodarczy w państwach bloku wschodniego – wyjaśnia, jakie były przyczyny i skutki wojny o Falklandy – omawia sytuację gospodarczo-polityczną we Francji w latach 80.	– ocenia wpływ inwazji sowieckiej w Afganistanie na osłabienie międzynarodowej pozycji ZSRS – ocenia skutki reform przeprowadzonych w ZSRS przez M. Gorbaczowa, – ocenia rządy Margaret Thatcher w kontekście nadanego jej przydomka „<i>żelazna dama</i>” – ocenia na przykładzie ropy naftowej rolę surowców strategicznych we współczesnym świecie

			– charakteryzuje rządy M. Thatcher w Wielkiej Brytanii			
Jesień Narodów	• Akt końcowy KBWE • Zjednoczenie Niemiec • Upadek muru berlińskiego • Aksamitna rewolucja • Jesień Narodów – upadek komunizmu w Europie Wschodniej	– stosuje pojęcie <i>Jesień Narodów</i> – lokalizuje w czasie: upadek muru berlińskiego (XI 1989), aksamitną rewolucję (XI 1989), konferencję „dwa plus cztery” (X 1990) – identyfikuje postacie: Helmuta Kohla, Václava Havla – wyjaśnia, jaki znaczenie miał upadek muru berlińskiego – podaje przyczyny upadku komunizmu w Europie Środkowo-Wschodniej – wymienia polityczne i gospodarcze skutki zjednoczenia Niemiec	– stosuje pojęcie <i>aksamitna rewolucja</i> – lokalizuje w czasie: przejście władzy przez opozycję na Węgrzech (X 1989), powstanie w Bukareszcie (XII 1989), ratyfikowanie traktatu zjednoczeniowego Niemiec (3 X 1990), zwycięstwo opozycji w Bułgarii (1991), podział Czechosłowacji (1 I 1993) – lokalizuje w przestrzeni zmiany na mapie politycznej Europy, do których doszło na przełomie lat 80. i 90. – identyfikuje postacie: Ericha Honeckera, Vladimíra Mečiara, Václava Klause, Nicolae Ceaușescu – przedstawia proces zjednoczenia Niemiec – omawia przebieg i skutki aksamitnej rewolucji w Czechosłowacji – wymienia wydarzenia, które złożyły się na Jesień Narodów	– stosuje pojęcie <i>Komitetu Helsińskiego</i> – lokalizuje w czasie: podpisanie Aktu końcowego KBWE (1 IV 1975), ogłoszenie 10-punktowego planu zjednoczenia Niemiec (XI 1989), I demokratyczne wybory w Czechosłowacji (8 VI 1990), podpisanie układu o zjednoczeniu Niemiec (12 IX 1990) – identyfikuje postacie: Egon Krenza, Gustáva Husáka, Todora Žiwkova, Jánosa Kádára – wyjaśnia, jakie znaczenie miało podpisanie Aktu końcowego KBWE – przedstawia proces przemian politycznych w Rumunii, Bułgarii, Albanii i na Węgrzech	– lokalizuje w czasie: powołanie Karty 77 (1977), zniesienie ograniczeń w podróżowaniu z NRD do RFN (XI 1989), protesty w Timișoarze (XII 1989), unię walutową i gospodarczą NRD i RFN (V 1990), przejęcia władzy przez demokratyczną opozycję w Albanii (1992) – identyfikuje postać Sali Berisha – przedstawia sytuację gospodarczą Niemiec po zjednoczeniu	– ocenia polityczne skutki Jesieni Narodów

Rozpad ZSRS	• Upadek ZSRS • Republiki nadbałtyckie • Rosja po upadku ZSRS • Konflikty w byłym ZSRS • Wojny czeczeńskie • Gruzja • Ukraina	– stosuje pojęcie <i>Wspólnota Niepodległych Państw</i> – lokalizuje w czasie: powstanie Wspólnoty Niepodległych Państw (8 XII 1991), rozwiązanie ZSRS (26 XII 1991) – identyfikuje postacie: Borysa Jelcyna, Władimira Putina – przedstawia okoliczności, w jakich doszło do rozpadu ZSRS – wyjaśnia, w jaki sposób Rosja buduje dążenia imperialistyczne i chęć dominacji na terenie dawnego ZSRS	– stosuje pojęcia: <i>rewolucja róż, pomarańczowa rewolucja</i> – lokalizuje w czasie: ogłoszenie niepodległości przez Litwę (11 III 1991), spotkanie w Białowieży (8 XII 1991), objęcie funkcji prezydenta Federacji Rosyjskiej przez W. Putina (2000), rewolucję róż (2003), pomarańczową rewolucję (2004/2005), Euromajdan (2014) – lokalizuje w przestrzeni państwa powstałe w wyniku rozpadu bloku komunistycznego i ZSRS – identyfikuje postacie: Dmitrija Miedwiediewa, Alaksandra Łukaszenki, Wiktora Janukowycza, Wiktora Juszczenki – omawia sytuację polityczną i gospodarczą w Rosji po upadku ZSRS – wymienia przykłady konfliktów o podłożu etnicznym, religijnym lub politycznym na obszarze byłego ZSRS	– stosuje pojęcia: <i>pucz Janajewa</i> – lokalizuje w czasie: pucz Janajewa (VIII 1991), przejęcia władzy w Białorusi przez A. Łukaszenkę (1994), I wojnę czeczeńską (1994–1996), II wojnę czeczeńską (1999–2009), wstąpienie Litwy, Łotwy i Estonii do NATO (2004), aneksję Krymu przez Rosję (2014), rozpoczęcie walk na wschodzie Ukrainy (2014) – lokalizuje w przestrzeni miejsca konfliktów w byłym ZSRS – identyfikuje postacie: Giennadija Janajewa, Stanisłausa Szuszkiewicza, Łeonida Krawczuka, Eduarda Szewardnadze, Micheila Saakaszwilię, Leonida Kuczmy – przedstawia reakcję republik sowieckich na reformy i zmiany polityczne wprowadzone przez M. Gorbaczowa – charakteryzuje przemiany polityczne w Ukrainie i ich konsekwencje – wyjaśnia, przyczyny i skutki aneksji Krymu w 2014 r.	– lokalizuje w czasie: wojnę o Osetię Południową (2008), powstanie Unii Euroazjatyckiej (2014) – identyfikuje postacie: Szamila Basajewa, Ramzana Kadyrowa, Zwiada Gamsachurdii – wyjaśnia, w jaki sposób elity partyjne ZSRS zareagowały na reformy i zmiany polityczne wprowadzone przez M. Gorbaczowa – omawia przyczyny i skutki wojen czeczeńskich – wyjaśnia, w jaki sposób wojny czeczeńskie zmieniły sposoby prowadzenia konfliktów zbrojnych – omawia sytuację polityczną Gruzji po odzyskaniu niepodległości	– ocenia sytuację polityczną i gospodarczą Rosji za rządów B. Jelcyna i W. Putina – ocenia perspektywę zagrożenia pokoju we współczesnym świecie
-------------	---	--	---	--	--	--

Europa na przełomie XX i XXI w.	• Nowa rzeczywistość na świecie • Rozpad Jugosławii • Konflikt w Kosowie • Integracja europejska • Partnerstwo dla pokoju • Działania NATO po 1989 r.	– stosuje pojęcia: <i>Trójkąt Weimarski</i>, <i>Grupa Wyszehradzka</i> – lokalizuje w czasie: powstanie Trójkąta Weimarskiego i Grupy Wyszehradzkiej (1991), podpisanie Traktatu o Unii Europejskiej (1992), wejście Polski, Czech i Węgier do NATO (1999), wejście Czech, Estonii, Litwy, Łotwy, Polski, Słowacji, Słowenii i Węgier do UE (2004) – wymienia przykłady europejskich porozumień o charakterze regionalnym – wyjaśnia, przed jakimi wyzwaniami stanęła Europa w latach 90.	– stosuje pojęcie <i>brexit</i> – lokalizuje w czasie: wycofanie wojsk sowieckich z Węgier i Czechosłowacji (1991), z Polski i państw bałtyckich (1993) oraz Niemiec (1994), podpisanie Środkowoeuropejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (1992), porozumienie pokojowe w Dayton (XI 1995), zawarcie układu z Schengen (1995), przyjęcie traktatu lizbońskiego (2007), brexit (2020) – lokalizuje w przestrzeni państwa członkowskie UE i NATO – identyfikuje postać Billa Clintona – omawia proces integracji europejskiej w końcu XX i na początku XXI w. – opisuje przyczyny i skutki wojny domowej w Jugosławii – przedstawia proces rozszerzania się Unii Europejskiej	– stosuje pojęcie <i>Partnerstwo dla Pokoju</i> – lokalizuje w czasie: układy START I (1991) i START II (1993), wojnę w Słowenii (1991), wojnę serbsko-chorwacką (1991–1992), wojnę w Bośni i Hercegowinie (1992–1995), ogłoszenie Partnerstwa dla Pokoju (1994), masakrę w Srebrenicy (VII 1995) – lokalizuje w przestrzeni państwa, które powstały w wyniku wojny domowej w Jugosławii – identyfikuje postacie: Ratko Mladicia, Radovana Karadžicia, Slobodana Miloševicia – wyjaśnia, dlaczego masakra w Srebrenicy stała się jednym z symboli okrucieństwa wojny domowej w Jugosławii – wymienia etapy wojny domowej w Jugosławii – wyjaśnia, na czym polegał program Partnerstwo dla pokoju i jakie były jego skutki – omawia działania NATO po 1989 r.	– lokalizuje w czasie: podpisanie deklaracji o nowych zasadach bezpieczeństwa (1992), podpisanie Traktatu o otwartych przestworzach (1992), podpisanie Traktatu o konwencjonalnych siłach zbrojnych w Europie (1992), oderwanie się Czarnogóry (2006) i Kosowa (2008) od Serbii – wyjaśnia, na czym polegał proces redukcji broni konwencjonalnej w latach 90. – omawia proces rozpadu Jugosławii i jego konsekwencje	– ocenia skuteczność funkcjonowania UE i NATO – ocenia, w jaki sposób Europa radzi sobie z wyzwaniami przełomu wieków
--	--	---	---	--	--	---

Świat u progu XXI w.	• Bliski Wschód • Irak • Kurdowie • USA w latach 90. XX w. • Przemiany w Chinach • Tygrysy azjatyckie • Arabska Wiosna Ludów • Konflikty w Afryce • Wojna z terroryzmem	– stosuje pojęcie <i>neokolonializm</i> – lokalizuje w czasie zamachy z 11 września (2001) – identyfikuje postacie: Baracka Obamy, Osamy bin Ladena – wyjaśnia, jaką pozycję na świecie zajmowały USA po zakończeniu zimnej wojny – wyjaśnia, w jaki sposób zamachy z 11 września 2001 r. zmieniły sytuację międzynarodową na świecie	– stosuje pojęcia: <i>operacja „Pustynna Burza”, operacja „Iracka Wolność”, Arabska Wiosna Ludów, talibowie</i> – lokalizuje w czasie: protesty na placu Tiananmen (1989), I wojnę w Zatoce Perskiej (1990–1991), II wojnę w Zatoce Perskiej (2003–2005), arabską Wiosnę Ludów (2010–2013) – identyfikuje postacie: Jasira Arafata, Saddama Husajna, Billa Clintona, Denga Xiaopinga, Nelsona Mandeli, George’a W. Busha (juniora) – omawia przyczyny, przebieg i skutki wojen w Zatoce Perskiej – przedstawia przyczyny i skutki arabskiej Wiosny Ludów – wyjaśnia, w jaki sposób Chiny stały się drugą po USA gospodarką na świecie	– stosuje pojęcia: <i>azjatyckie tygrysy pierwszej generacji, tygrysy azjatyckie drugiej generacji, dżihad, szariat</i> – lokalizuje w czasie: zniesienie apartheidu w RPA (1994), powstanie Autonomii Palestyńskiej (1995), wycofanie wojsk amerykańskich z Iraku (2011), zabicie Osamy bin Ladena (2011) – identyfikuje postacie: Mahmuda Abbasa, Mu’ammara al-Kaddafiego, Frederika Willema do Klerka – przedstawia losy konfliktu izraelsko-palestyńskiego w XXI w. – wyjaśnia, co legło u podstaw sukcesów gospodarczych tzw. azjatyckich tygrysów – omawia proces przemian społeczno-gospodarczych w Chinach i jego skutki – opisuje problemy państw afrykańskich na przełomie XX i XXI w. – wyjaśnia, jak doszło do zakończenia polityki apartheidu w RPA	– stosuje pojęcia: <i>operacja „Anakonda”, ISIS (Państwo Islamskie)</i> – lokalizuje w czasie: wojnę domową w Rwandzie (1990–1993), II intifadę (2000–2004), zamach w madryckim metrze (2004), zamach w Londynie (2005), funkcjonowanie ISIS (Państwa Islamskiego) (2014–2019) – identyfikuje postacie: Normana Schwarzkopfa, Hu Yaobanga, Hosniego Mubarakę, Baszara al-Asada, Paula Kagame, Abu Bakr al-Baghdadię – wyjaśnia, na czym polega problem kurdyjski we współczesnym świecie – wymienia przykłady konfliktów w Afryce w latach 90. XX w. – wyjaśnia, jaki był cel działalności Państwa Islamskiego	– ocenia polityczną i militarną rolę USA w XXI w. – ocenia wpływ terroryzmu na współczesny świat – ocenia perspektywę zagrożenia pokoju we współczesnym świecie
-----------------------------	---	--	---	--	--	--

				– omawia przebieg walki z międzynarodowym terroryzmem		
Przemiany gospodarcze i cywilizacyjne	• Rozwój komputeryzacji i internetu • Rozwój telekomunikacji • Globalizacja • Amerykanizacja • i westernizacja świata • Problemy demograficzne • Migracje • Zagrożenia zdrowotne • Zagrożenia ekologiczne • Przemiany obyczajowe i kulturowe	– stosuje pojęcia: <i>internet, media społeczno-ściowe, cyberprzemoc, globalizacja</i> – lokalizuje w czasie: kryzys migracyjny (2015) – wyjaśnia, jaki wpływ na współczesność wywarła rewolucja elektroniczno-informatyczna – charakteryzuje zjawisko globalizacji – wymienia przyczyny i skutki migracji ludności do państw zachodnich	– stosuje pojęcia: <i>komputeryzacja, telefonia komórkowa, społeczeństwo konsumpcyjne, subkultury młodzieżowe</i> – lokalizuje w czasie: początek komercyjnego wykorzystania internetu (1991) – omawia rolę, jaką we współczesnym świecie odgrywają internet i media społecznościowe – przedstawia nowe techniki masowej komunikacji społecznej – wymienia zjawiska, które wpłynęły na rozwój procesu globalizacji – omawia kluczowe problemy demograficzne współczesnego świata	– stosuje pojęcia: <i>hakerzy, globalna wioska, alterglobaliści, antyglobaliści, amerykanizacja, westernizacja, popkultura</i> – lokalizuje w czasie: pierwsze zastosowanie telefonu komórkowego (1973), protokół z Kioto (1997) – charakteryzuje migracje we współczesnym świecie – przedstawia wady i zalety postępującej urbanizacji – wyjaśnia, na czym polegają procesy amerykanizacji i westernizacji współczesnego świata – omawia największe zagrożenia zdrowotne i ekologiczne XXI w.	– stosuje pojęcia: <i>happening, performance, graffiti, street art, mural</i> – lokalizuje w czasie: pierwsze komputery osobiste (1974) – identyfikuje postać Banksy’ego – przedstawia argumenty zwolenników i przeciwników globalizacji – opisuje przemiany obyczajowe i kulturowe, jakie można zaobserwować we współczesnym świecie	– ocenia znaczenie postępu technologicznego w rozwoju społeczeństw
VI. Polska i Polacy w epoce przemian						
Schyłek PRL	• Sytuacja po zniesieniu stanu wojennego • Postawa Kościoła katolickiego • Protesty 1988 r.	– stosuje pojęcia: <i>pluralizm, wolny rynek</i> – lokalizuje w czasie: otrzymanie Pokojowej Nagrody Nobla przez L.	– stosuje pojęcie <i>Pomarańczowa Alternatywa</i> – lokalizuje w czasie: I etap reformy gospodarczej (1983–1985), II etap	– stosuje pojęcia: <i>trzeci obieg kultury, kultura alternatywna</i> – lokalizuje w czasie: powołanie Krajowej Komisji	– stosuje pojęcie <i>ustawa Wilczka</i> – lokalizuje w czasie: powstanie Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych (1984)	– ocenia skuteczność reform gospodarczych przeprowadzonych w latach 80.

	• Opozycja antykomunistyczna • Kultura alternatywna w latach 80. • Spotkania w Magdalence • Debata Miodowicz–Wałęsa • Nieudane próby reform gospodarczych	Wałęsę (1983), spotkania w Magdalence (1988) – identyfikuje postać Lecha Wałęsy – omawia sytuację społeczno-polityczną w kraju po zniesieniu stanu wojennego – wyjaśnia, dlaczego w 1988 r. doszło do robotniczych protestów	reformy gospodarczej (1986–1990) – identyfikuje postacie: Mieczysława Rakowskiego, Jerzego Popiełuszki – wymienia przykłady protestów robotniczych i studenckich w 1988 r. – wyjaśnia, na czym polegał antykomunistyczny ruch happeningowy Pomarańczowej Alternatywy – omawia próby reform gospodarczych podejmowane w latach 80. przez komunistyczne władze – wyjaśnia, na czym polegał kryzys władzy pod koniec lat 80.	Wykonawczej NSZZ „Solidarność” (1987), III pielgrzymki Jana Pawła II do Polski (1987), debatę Miodowicz–Wałęsa (30 XI 1988) – identyfikuje postacie: Czesława Kiszcza, Alfreda Miodowicza – przedstawia represje wobec opozycjonistów po zniesieniu stanu wojennego – omawia rozwój struktur „Solidarności” – charakteryzuje postawę Kościoła katolickiego wobec polityki rządu – omawia przejawy kultury alternatywnej w latach 80. – wyjaśnia, jakie znaczenie dla antykomunistycznej opozycji miała debata Miodowicz–Wałęsa	– identyfikuje postacie: Stefana Niedzielaka, Stanisława Suchowolca, Sylwestra Zycha, Waldemara Frydrycha, Alojzego Orszulika, Zbigniewa Messnera, Mieczysława Wilczka – podaje przykłady akcji organizowanych przez Pomarańczową Alternatywę – wymienia przykłady represji wobec księży katolickich związanych z opozycją antykomunistyczną – wyjaśnia, dlaczego władze zezwoliły na debatę Miodowicz–Wałęsa	– ocenia postawę Kościoła katolickiego wobec przemian politycznych 1989 r.
Polska droga do wolności	• Okrągły Stół • Wybory parlamentarne i prezydenckie • Sytuacja latem 1989 r. • Rząd Tadeusza Mazowieckiego • Koniec PZPR	– stosuje pojęcia: <i>Okrągły Stół, sejm kontraktowy</i> – lokalizuje w czasie: porozumienie Okrągłego Stołu (5 IV 1989), wybory czerwcowe (4 VI 1989), pierwsze wolne wybory prezydenckie (1990)	– stosuje pojęcia: <i>ruch Komitetów Obywatelskich, Zgromadzenie Narodowe, hiperinflacja</i> – lokalizuje w czasie: obrady Okrągłego Stołu (6 II–8 IV 1989), nowelę kwietniową (7 IV 1989), wybór W. Jaruzelskiego na prezydenta (19 VII 1989)	– stosuje pojęcia: <i>nowela kwietniowa, uwolnienie cen, nowela grudniowa</i> – lokalizuje w czasie: nowelę kwietniową (7 IV 1989), nowelę grudniową (29 XII 1989), rozwiązanie PZPR (I 1990), pierwsze wybory samorządowe (V 1990)	– stosuje pojęcie <i>popiwek</i> – lokalizuje w czasie: powołanie rządu J.K. Bieleckiego (1991) – identyfikuje postacie: Romualda Sosnowskiego, Janusza Reykowskiego, Władysława Baki	– ocenia, czy obrady Okrągłego Stołu zakończyły się sukcesem, czy porażką opozycji antykomunistycznej – ocenia polityczne i społeczne konsekwencje przemian w Polsce po 1989 r.

	- Wybory prezydenckie w 1990 r. - Gabinet Jana Krzysztofa Bieleckiego	– identyfikuje postacie: Lecha Wałęsy, Tadeusza Mazowieckiego, Wojciecha Jaruzelskiego – wymienia najważniejsze postanowienia Okrągłego Stołu – omawia przebieg i wyniki wyborów kontraktowych z 1989 r. – wymienia najważniejsze wydarzenia polskiej drogi do demokracji	1989), powołanie rządu T. Mazowieckiego (12 IX 1989) – identyfikuje postacie: Czesława Kiszczaka, Bronisława Geremka, Adama Michnika, Mieczysława Rakowskiego, Jacka Kuronia, Leszka Balcerowicza – charakteryzuje system polityczny, który miał zostać wprowadzony w Polsce na mocy porozumienia Okrągłego Stołu – opisuje zmiany, jakie w funkcjonowaniu państwa wprowadzała nowela kwietniowa – przedstawia okoliczności powołania rządu T. Mazowieckiego	– identyfikuje postacie: Aleksandra Kwaśniewskiego, Lecha i Jarosława Kaczyńskich, Leszka Millera, Jana Krzysztofa Bieleckiego – omawia przebieg obrad Okrągłego Stołu – przedstawia okoliczności wyboru W. Jaruzelskiego na prezydenta Polski – charakteryzuje sytuację społeczno-polityczną w kraju po wyborach czerwcowych – opisuje działania rządu T. Mazowieckiego – przedstawia okoliczności przeprowadzenia pierwszych w pełni wolnych wyborów prezydenckich w Polsce	Witolda Trzeciakowskiego, Leszka Moczulskiego, Janusza Korwin-Mikkego, Karola Głogowskiego, Krzysztofa Skubiszewskiego, Stanisława Tymńskiego, Janusza Lewandowskiego – omawia okoliczności rozwiązania PZPR – charakteryzuje politykę rządu J.K. Bieleckiego	
III Rzeczpospolita	- Rozpad obozu solidarnościowego - Wybory parlamentarne i rząd Jana Olszewskiego - Dekomunizacja - Rząd Hanny Suchockiej - Rządy lewicy - Polska w drugiej połowie lat 90. - Konstytucja RP	– stosuje pojęcie <i>dekomunizacja</i> – lokalizuje w czasie: wybór A. Kwaśniewskiego na prezydenta Polski (1995 i 2000), uchwalenie Konstytucji RP (2 IV 1997), wybór L. Kaczyńskiego na prezydenta Polski (2005)	– stosuje pojęcia: <i>lustracja</i>, <i>mała konstytucja</i> – lokalizuje w czasie: pierwsze w pełni demokratyczne wybory parlamentarne (27 X 1991), uchwalenie małej konstytucji (17 X 1992), nowy podział administracyjny Polski (1999) – identyfikuje postać Leszka Balcerowicza	– lokalizuje w czasie: wycofanie wojsk sowieckich z Polski (1991–1993), podpisanie konkordatu (1993) – identyfikuje postacie: Jarosława Kaczyńskiego, Jana Olszewskiego, Antoniego Macierewicza, Hanny Suchockiej, Waldemara Pawlaka, Józefa Oleksego, Włodzimierza Cimoszewicza, Jerzego	– stosuje pojęcie <i>Bezpartyjny Blok Wspierania Reform</i> – lokalizuje w czasie: powołanie rządu J. Olszewskiego (XII 1991), tzw. noc teczek (4 VI 1992), powołanie rządu H. Suchockiej (VII 1992), utworzenie Bezpartyjnego Bloku Wspierania Reform (1993), powołanie rządu J. Buzka (1997)	– ocenia skuteczność dekomunizacji Polski po 1989 r. – ocenia polityczne skutki rozpadu obozu solidarnościowego

	Początki XXI w.	– identyfikuje postacie: Lecha Wałęsę, Aleksandra Kwaśniewskiego, Lecha Kaczyńskiego – wymienia partie polityczne, które odgrywały znaczącą rolę w życiu politycznym kraju w latach 90. – wyjaśnia, na czym polegał proces dekomunizacji w Polsce po 1990 r. – omawia zasady ustrojowe Konstytucji RP z 1997 r.	– omawia problem lustracji w Polsce w latach 90. – wyjaśnia, dlaczego doszło do rozpadu obozu solidarnościowego – przedstawia zmiany, jakie wprowadzała mała konstytucja z 1992 r. – opisuje proces budowania podstaw prawnych III Rzeczypospolitej	- Buzka, Leszka Millera, Kazimierza Marcinkiewicza – przedstawia polską scenę polityczną lat 90. – wyjaśnia, w jakich okolicznościach władzę w Polsce przejęła lewica – wymienia reformy przeprowadzone przez rząd J. Buzka – omawia przyczyny konfliktu między prezydentem L. Wałęsą a rządem J. Olszewskiego	– identyfikuje postacie: Zbigniewa Bujaka, Zdzisława Najdera, Mariana Krzaklewskiego, Mirosława Handkego, Marka Belki – charakteryzuje rządy Hanny Suchockiej – przedstawia działalność rządu J. Buzka – opisuje konsekwencje rozpadu obozu solidarnościowego na początku lat 90.	
Przemiany gospodarcze i społeczne	- Sytuacja społeczna w latach 90. - Reformy Leszka Balcerowicza - Społeczne skutki reform - Kościół po przemianach w Polsce - Nauka i kultura	– stosuje pojęcia: reprywatyzacja, strukturalne bezrobocie – identyfikuje postać Andrzeja Wajdy – charakteryzuje przemiany społeczne w Polsce w latach 90. – omawia przyczyny bezrobocia w Polsce w latach 90. XX w.	– stosuje pojęcia: <i>plan Balcerowicza</i>, <i>hiperinflacja</i>, <i>kuroniówka</i> – lokalizuje w czasie: ogłoszenie planu Balcerowicza (1989), zawarcie konkordatu (1993) – identyfikuje postacie: Leszka Balcerowicza, Jacka Kuronia – omawia założenia planu Balcerowicza – opisuje gospodarcze i społeczne skutki reform Balcerowicza – przedstawia przemiany w polskiej kulturze lat 90.	– stosuje pojęcie <i>drugiego obiegu</i> – identyfikuje postacie: Andrzeja Leppera, Zbigniewa Religi, Jacka Kaczmarskiego, Krzysztofa Kieślowskiego, Agnieszki Holland – omawia sytuację gospodarczą w Polsce na przełomie lat 80. i 90. XX w. – charakteryzuje sytuację Kościoła katolickiego w Polsce w latach 90. XX w. – wymienia najważniejszych przedstawicieli polskiej kultury i nauki w ostatnich dekadach XX w.	– stosuje pojęcie <i>popiwek</i> – identyfikuje postać Aleksandra Wolszczana – wyjaśnia, w jaki sposób walczone z hiperinflacją w latach 90. – wyjaśnia, jak zmieniła się sytuacja polskiej wsi w wyniku przemian gospodarczych lat 90.	– ocenia społeczne koszty reform gospodarczych lat 90. XX w.

Polska w Europie i na świecie	• Sytuacja międzynarodowa Polski • Relacje z sąsiednimi państwami • Droga Polski do Unii Europejskiej • Polacy wobec przystąpienia do UE • Polska w strukturach NATO • Działania Polskich Sił Zbrojnych w NATO	– stosuje pojęcia: <i>Grupa Wyszehradzka, Trójkąt Weimarski</i> – lokalizuje w czasie: powołanie Grupy Wyszehradzkiej (1991), powołanie Trójkąta Weimarskiego (1991), wstąpienie Polski do NATO (12 III 1999), wejście Polski do UE (1 V 2004) – identyfikuje postacie: Lecha Wałęsę, Aleksandra Kwaśniewskiego – wymienia etapy integracji Polski z Unią Europejską – wyjaśnia, jakie znaczenie dla Polski ma jej udział w Grupie Wyszehradzkiej i Trójkącie Weimarskim	– stosuje pojęcia: <i>euroentuzjaści, eurosceptycy</i> – lokalizuje w czasie: przeprowadzenie referendum akcesyjnego (7–8 VI 2003) – identyfikuje postacie: Helmuta Kohla, Václava Havla, Tadeusza Mazowieckiego, Borysa Jelcyna, Bronisława Geremka – wyjaśnia, jakie czynniki wpływają na stosunki Polski z państwami sąsiednimi – opisuje proces integracji Polski z Unią Europejską – omawia proces przystąpienia Polski do NATO – przedstawia najważniejsze cele polityki zagranicznej III RP	– stosuje pojęcia: <i>Środkowoeuropejskie Porozumienie o Wolnym Handlu</i> – lokalizuje w czasie: uznanie zachodniej granicy Polski przez RFN (XI 1990), podpisanie Środkowoeuropejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (1992), podpisanie polsko-rosyjskiego Traktatu o przyjaznej i dobrosąsiedzkiej współpracy (22 V 1992), złożenie wniosku o przyjęcie Polski do Unii Europejskiej (IV 1994), podpisanie protokołu akcesyjnego Polski do NATO (XII 1997), podpisanie traktatu akcesyjnego do UE (IV 2003) – identyfikuje postacie: Józsefa Antallą, Krzysztofa Skubiszewskiego – omawia stosunki Polski z państwami sąsiednimi – przedstawia postawy Polaków wobec przystąpienia do UE – wymienia przykłady zaangażowania polskiego wojska w operacje prowadzone przez NATO	– lokalizuje w czasie: podpisanie umowy stowarzyszeniowej Polski w EWG (XII 1991), przystąpienie Polski do programu Partnerstwo dla Pokoju (II 1994), przyjęcie programu Partnerstwo dla członkostwa (III 1998) – identyfikuje postacie: Rolanda Dumasa, Hansa Dietricha Genschera, Jana Kułakowskiego – charakteryzuje sytuację międzynarodową Polski w latach 90. XX w.	– ocenia członkostwo Polski w UE i NATO
-------------------------------	---	---	---	---	--	---

